

Technická univerzita v Liberci

**FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A
PEDAGOGICKÁ**

Katedra: geografie
Studijní program: Geografie
Studijní obor: Aplikovaná geografie

**NOVÁ (?) PROSTOROVOST FRÝDLANTSKÉHO
VÝBĚŽKU V SOUVISLOSTI SE VSTUPEM DO
SCHENGENSKÉ ZÓNY**

**THE NEW SPATIALITY OF FRYDLANT'S
REGION WITH CONTEXT OF ENTRY TO THE
SCHENGEN'S ZONE**

Bakalářská práce: 11-FP-KGE- 033

Autor:

Podpis:

Roman KARHAN

Adresa:

Javorník 129

543 72, Rudník u Vrchlabí

Vedoucí práce: RNDr. Tomáš Vágai

Počet

stran	slov	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
69	13 095	15	3	3	17	2

V Liberci dne: 24. 6. 2011

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCÍ
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra geografie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Roman Karhan

adresa: Javorník 129, 543 72 Rudník

studijní obor Aplikovaná Geografie
(kombinace):

Název BP: Nová (?) prostorovost Frýdlantského výběžku v souvislosti se vstupem do Schengenské zóny.

Název BP v angličtině: The new spatiality of Frydlant's projection with context of entry to the Schengen's zone

Vedoucí práce: RNDr.Tomáš Vágai

Konzultant:

Termín odevzdání:

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 9.12.2009

děkan		vedoucí katedry

Převzal (kandidát):			
Datum:		Podpis:	

Název BP: NOVÁ (?) PROSTOROVOST FRÝDLANTSKÉHO VÝBĚŽKU V SOUVISLOSTI SE VSTUPEM DO SCHENGENSKÉ ZÓNY.

Vedoucí práce: RNDr. Tomáš Vágai

Cíl: Zhodnocení míry vlivu vstupu České republiky do Schengenské zóny na Frýdlantský výběžek a porovnání jeho dopadu na běžný život v regionu před a po vstupu.

Požadavky: 1. Výběr informací z dostupných zdrojů a provedení terénního průzkumu. 2. Zjištění jaké změny vnesl vstup do života obyvatel daného regionu. 3. Zhodnocení vlivu vstupu v oblastech průmyslu, zemědělství a služeb. 4. Porovnání vlivu s podobnými hraničními regiony v České republice. 5. Pohled na Schengenský prostor do budoucna (jeho vývoj a možný budoucí vliv).

Metody: 1. Čerpání informací z dostupných knižních a internetových zdrojů. 2. Terénní průzkum. 3. Zhodnocení zjištěných skutečností z pohledu autora. 4. Objektivní zhodnocení zjištěných skutečností z pohledu obyvatel daného regionu.

Literatura: ANDĚL, Rudolf, KARPAŠ, Roman, BARTOŠ, Jiří. Frýdlantsko. Liberec : Nakladatelství 555, 2002. nevedeno s. ISBN 80-86424-18-9. BALEJ, Martin, JEŘÁBEK, Milan, ANDĚL, Jiří. Východní Krušnohoří : geografické hodnocení periferní oblasti. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2004. 269 s. ISBN 80-7044-558-0. DOKOUPIL, Jaroslav, HAVLÍČEK, Tomáš, JEŘÁBEK, Milan. České pohraničí - bariéra nebo prostor zprostředkování?. Praha : Academia, 2004. 250 s. ISBN 80-200-1051-3. DRULÁKOVÁ, Radka. Externalization and europeanization of internal security in the EU: the Schengen area and the European arrest warrant . Praha : Oeconomica, 2009. 18 s. ISBN 978-80-245-1548-9. JEŘÁBEK, Milan. Reflexe regionálního rozvoje pohraničí České republiky. Praha : Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2001. nevedeno s. ISBN 80-85950-85-5. LOUŽEK, Milan, LANGER, Ivan. Vstup do Schengenu: výhody a nevýhody. Praha : CEP, 2008. 79 s. ISBN 978-80-86547-96-1.

Čestné prohlášení

Název práce: Nová (?) prostorovost Frýdlantského výběžku, v souvislosti se vstupem do Schengenské zóny

Jméno a příjmení autora: Roman Karhan

Osobní číslo: P08000012

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě

V Liberci dne: 24. 06. 2011

Roman Karhan

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych na tomto místě poděkoval všem, kteří mi při vzniku bakalářské práce pomáhali. Na prvním místě RNDr. Tomáši Vágaiovi, za jeho cenné a odborné rady, které byly velmi důležité pro vznik této práce. Dále pracovníkům organizace freedlantsko.eu a Euroregionu NISA, kteří mi pomohli s šířením dotazníku pro praktickou část práce, mezi potřebnou cílovou skupinu respondentů. Na závěr bych rád poděkoval své rodině, za podporu během celého studia.

NOVÁ (?) PROSTOROVOST FRÝDLANTSKÉHO VÝBĚŽKU, V SOUVISLOSTI SE VSTUPEM DO SCHENGENSKÉ ZÓNY

ANOTACE

Bakalářská práce podává přehled o změnách odehrávajících se ve Frýdlantském výběžku v době před a po vstupu České republiky do Schengenského prostoru. Práce je členěna na 2 hlavní části.

První, teoretická, se zabývá všeobecnými fakty o zkoumaném regionu a oné klíčové události, na kterou je tato práce zaměřena. Rozebírá perifernost Frýdlantska, děje odehrávající se na příhraničních územích, i Schengenský prostor jako celek.

V druhé, analytické části práce, je základním prvkem dotazníkový výzkum, který byl vytvořen v cílové oblasti speciálně pro účely této práce. Rozebírá změny odehrávající se v sociální, ekonomické a politické sféře regionu. Součástí je také publikování výsledků dotazníkového šetření a jejich srovnávání s reálnými statistickými údaji v grafické i textové podobě.

Klíčová slova: ORP Frýdlant, Schengenská zóna, prostorovost, hranice

ANNOTATION

Bachelor thesis provides an overview of changes taking place in Frýdlant region at the time before and after the Czech Republic into the Schengen. The work is divided into two main parts.

The first part, theoretical, deals with general facts about the analysis of that region, and key events on which the work is focused. The work discusses peripherality of Frýdlant region happening taking place on the border areas, and the Schengen area as a whole.

In the second, analytical part of this work is the main subject of research questionnaire that was created in the target area specifically for the purpose of this work. The questionnaire examines the changes taking place in the social, economic and political spheres of the region. It also includes publication of survey results and their comparison with real statistical data in graphic and textual form.

Keywords: ORP Frýdlant, Schengen area, spatiality, border

OBSAH PRÁCE

1	Úvod	12
2	Cíle	13
3	Metody.....	14
4	Základní prostorové vymezení cílového území.....	15
4.1	Vymezení sledované oblasti na území České republiky	15
4.2	Vymezení sledované oblasti s přesahem do zahraničí	16
4.3	Specifika sledované oblasti	16
4.4	Působící příhraniční vlivy	17
4.5	Prostorovost.....	17
5	Historický vývoj hranic frýdlantska	19
6	Schengenský prostor.....	21
6.1	Základní definice.....	21
6.2	Vývoj Schengenského prostoru.....	21
6.3	Schengenský prostor a Česká republika.....	23
7	Hranice a hraniční efekt.....	24
7.1	Základní definice a vymezení pojmu hranice	24
7.2	Propustnost hranice	25
7.3	Hraniční efekt.....	26
8	Analytická část	30
8.1	Základní vymezení sledovaných jevů v analytické části	30
8.2	Dotazníkový výzkum	30
8.3	Zaměření dotazníku.....	31
8.3.1	Fakta provedeného dotazníkového průzkumu	31
8.3.2	Metodika dotazníku:	32
8.3.3	Způsob tvorby dotazníku:	33

8.3.4	Způsob zacílení na dotazované:	33
8.4	Demografická fakta dotazníkového průzkumu	34
8.4.1	Bydliště dotazovaných	34
8.4.2	Výstupy výsledků v grafické podobě.....	34
8.4.3	Věk a pohlaví dotazovaných.....	35
9	Zjištěné skutečnosti analytické části v sociální sféře	38
9.1	Frýdlantsko v prostoru	38
9.1.1	Vnímání polohy Frýdlantska	38
9.1.2	Vnímání pozitivních vlivů Polska a Německa.....	40
9.1.3	Vnímání negativních vlivů Polska a Německa	45
9.2	Vnímání vlivu Schengenského prostoru	49
9.2.1	Všeobecné smýšlení o vstupu ČR do Sch.p.....	49
9.2.2	Je Schengen na Frýdlantsku vnímán jako výhoda?	52
10	Zjištěné skutečnosti analytické části ve sféře ekonomiky a služeb	57
10.1	Ekonomické prostředí.....	57
10.2	Služby a záchranné sbory	59
11	Zjištěné skutečnosti analytické části v politické sféře	61
12	Závěr	65
13	Zdroje dat.....	67
13.1	Tištěné zdroje	67
13.2	Internetové zdroje	67
13.3	Průzkum.....	68
14	Přílohy.....	69

SEZNAM GRAFICKÝCH PŘÍLOH, TABULEK A GRAFŮ

Obrázky

Obr. č 1	Správní obvod ORP Frýdlant	15
Obr. č 2	Členské a nečlenské států Schengenské zóny	22
Obr. č 3	Model fungování příhraničních vztahů	26

Tabulky

Tabulka č. 1	Přehled členských států; Legenda k obr.č 2	22
Tabulka č. 2	Souhrn dotazníkového průzkumu	31
Tabulka č. 3	Porovnání odpovědí podle místa bydliště	58

Grafy

Graf č. 1	Trvalé bydliště respondentů	34
Graf č. 2	Věk respondentů	36
Graf č. 3	Pohlaví respondentů	36
Graf č. 4	Vnímání polohy Frýdlantska	39
Graf č. 5	Pozitivní vliv sousedních zemí	40
Graf č. 6	Negativní vliv sousedních zemí	46
Graf č. 7	Vstup do Schengenského prostoru	49
Graf č. 8	Výhody vstupu do Schengenského prostoru	52
Graf č. 9	Výhody plynoucí ze zrušení celních kontrol	54
Graf č. 10	Pozitivní vliv Schengenského prostoru	55
Graf č. 11	Změna ekonomického prostředí	57
Graf č. 12	Mezinárodní spolupráce záchranných jednotek	59
Graf č. 13	Vnímání Euroregionu Nisa obyvateli	62

Graf č. 14	Vnímání Místní akční skupiny Frýdlant	63
Graf č. 15	Vnímání organizace Freedlantsko.eu	64

Přílohy

Příloha č. 1	Souhrn dotazníkového průzkumu	1
Příloha č. 2	Vysvětlivky a popis přílohy č. 1; Seznam dotazníkových otázek a odpovědí	3

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ERN	Euroregion Nisa
EU	Evropská unie
MAS	Místní akční skupina
MASIF	Místní akční skupina Mikroregionu Frýdlant
NDR	Německá demokratická republika
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
ORP	Obec s rozšířenou působností
SRN	Spolková republika Německo
ÚDV	Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu
ÚDVZK SKPV	Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování

1 ÚVOD

Tato bakalářská práce, jak vyplývá z jejího názvu, je řešena výhradně v oblasti Frýdlantského výběžku s přesahem do blízkého příhraničního území sousední země Polska a geograficky blízkého území Německa. Konkrétním předmětem zájmu jsou sociální, politické a ekonomické změny, které se v cílové oblasti vyskytly po vstupu České republiky do Schengenského prostoru.

Celkový koncept práce byl zvolen podle toho, aby co nejdříve přiblížil řešenou problematiku. Jednotlivé části práce na sebe navazují a často jsou přímo tematicky provázány.

Teoretická část práce se mnohdy podřizuje již zavedeným geografickým skutečnostem, sepsaným v dílech autorů, zabývajících se souvisejícími tématy (Dokoupil, Jeřábek, Havlíček, Zich, Karpaš, Anděl, Martinez...), pomocí nichž jsou vystavěny odborné pasáže. V této části je především přesně vymezeno území, na které je práce zaměřena. Na historickém vývoji pohraničí je v časovém kontextu zdůrazněna významnost změn, které vnesl rok 2007 do pohraničí České republiky. V teoretické části práce je popsán i Schengenský prostor, jeho podstata, historie a celkový koncept.

Analytická část se opírá především o dotazníkový výzkum, který byl proveden výhradně pro účely této práce. Samotné dotazníky byly vyplňovány pouze obyvateli žijícími ve Frýdlantském výběžku, případně občany, kteří v cílovém území sice nežijí, ale s oblastí jsou blízce spjati. Otázky byly zvoleny podle toho, aby pomocí nich mohli respondenti zodpovědět co možná nejvíce klíčových témat této práce.

Obsah dotazníku byl zaměřen na smýšlení obyvatel o perifernosti Frýdlantska. Dále se dotazoval na jejich názory na změny, které byly způsobeny vstupem do Schengenského prostoru. Část dotazníkového šetření zkoumá také sociální, politické a ekonomické faktory v území a jejich vývoj.

2 CÍLE

Cílem této bakalářské práce je popsat nejdůležitější změny, které se odehrály během krátkého časového období od vstupu České republiky do Schengenského prostoru do aktuálního stavu.

Účelem teoretické části práce je odborně objasnit klíčové skutečnosti, plynoucí z daného tématu. Popsat a vymežit sledované území z geografického i historického hlediska a definovat klíčové pojmy a skutečnosti, týkající se Schengenského prostoru a hraničního efektu.

Praktická část si klade za cíl interpretovat výsledky dotazníku, který byl proveden výhradně pro potřeby této práce. Hlavním cílem provedeného dotazníkového průzkumu bylo zjištění toho, jak změny související se vstupem do Schengenského prostoru, vnímají obyvatelé Frýdlantského výběžku. Grafické a tabulkové výstupy jsou doplněny o textové komentáře výsledků, které z dotazníku vyplývají.

3 METODY

K dosažení zadaných cílů této práce bylo potřeba zvolit správnou metodologii postupů získání potřebných informací, zdrojů a údajů.

Nejdůležitější metodou v teoretické části bylo studium odborné literatury, například od autorů: Anděl, Karpaš (2002); Jeřábek, Dokoupil, Havlíček, (2004); Zich (2008); Kohoutek (2010). Tématika, kterou se ve svých textech zabývají, je velice blízká zaměření této práce, z toho důvodu je z nich čerpáno. Zahraniční literaturu zastupuje Martinez (1994), rozebírající ve svém díle 4 modely hraničního efektu. Z internetových zdrojů bylo čerpáno například oficiálním serverem zřízeným Vládou České republiky EUROSOP.CZ, věnovaného přiblížení Evropské unie, obyvatelům. Statistické údaje byly shromažďovány z online stránek Českého statistického úřadu.

Pro účely praktické části byl proveden dotazníkový výzkum. Celý byl vytvořen pomocí internetové služby VYPLNTO.CZ, která se na tyto účely specializuje. Dotazník byl zacílen výhradně na přesně definované skupiny obyvatel. Výsledky z tohoto výzkumu jsou v práci interpretovány pomocí grafů a tabulek, doplněných o textové komentáře k dané problematice.

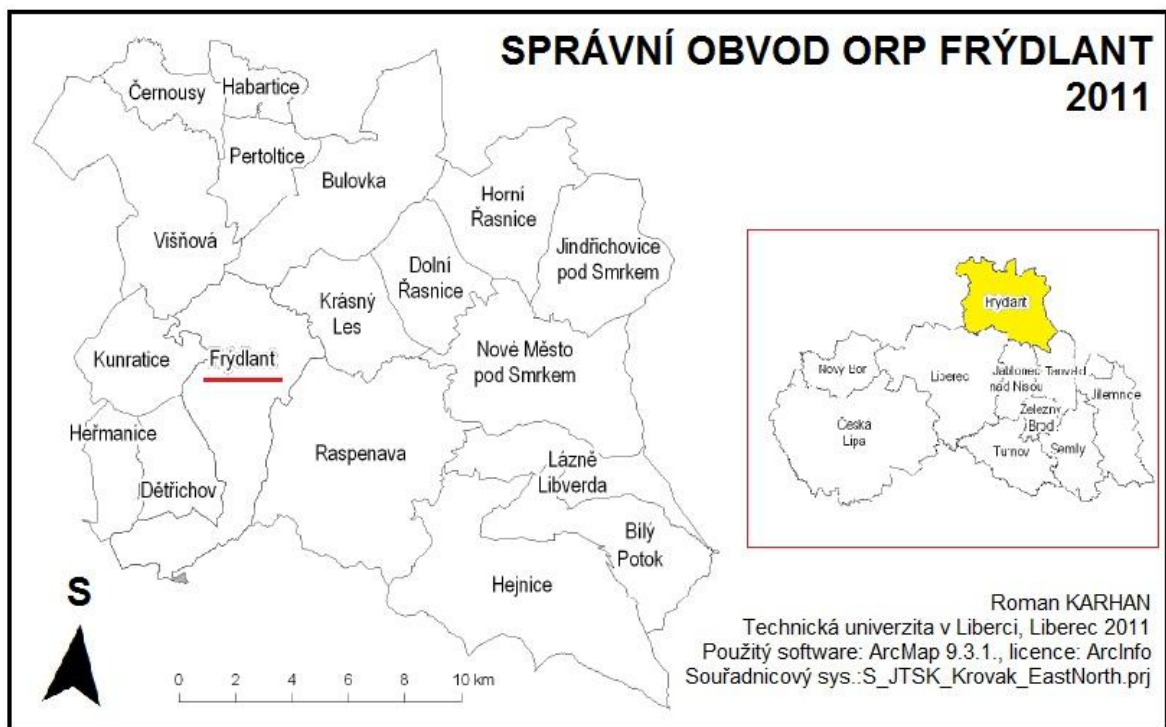
Kompletací dostupných zdrojů, mapových a grafických výstupů bylo zhodnoceno sledované zájmové území. Zhodnocení také proběhlo z vlastního pohledu a z dostupných informací.

4 ZÁKLADNÍ PROSTOROVÉ VYMEZENÍ CÍLOVÉHO ÚZEMÍ

4.1 Vymezení sledované oblasti na území České republiky

Tato práce je řešena výhradně v regionu Frýdlantského výběžku. Konkrétně se jedná o území, spadající pod obec s rozšířenou působností Frýdlant, která zároveň tvoří hlavní centrum regionu. Dále je region tvořen osmnácti obcemi (v soustavě NUTS, stupeň 5).

Obr. č. 1 – Správní obvod ORP Frýdlant

Zdroj dat: ČSÚ, 2010

Celé území administrativně spadá pod Liberecký kraj. Fyzicky je z jihu ohraničeno masívem Jizerských hor. Z východu, severu, i západu je mikroregion obklopen sousedním Polskem. Když se k těmto fyzicko-geografickým a politickým faktorům přidají ještě například faktory ekonomické nebo dopravní, společně tak velmi umocňují velikou perifernost území v rámci České republiky, jak se zmiňuje například Vágai (2009).

4.2 Vymezení sledované oblasti s přesahem do zahraničí

Území se nachází v pohraničí České republiky v přímém sousedství s Polskem. Velmi blízko však leží Německo, které svou ekonomikou i kulturou ovlivňuje a v minulosti vždy velmi ovlivňovalo celou oblast, do které spadá i Frýdlantsko. Právě tato blízká hranice tří zemí (České republiky, Polska a Německa), je ideální k průzkumu jedinečných dopadů a vlivů, v minulosti již se mnohokrát měnící důležitosti a propustnosti těchto hranic. O faktorech, ovlivňujících propustnost hranice dvou zemí je v této práci více zmíněno v kapitole 7.2 *Propustnost hranice*.

4.3 Specifika sledované oblasti

Frýdlantsko je v rámci České republiky považováno za velmi periferní území, jak uvádí například Vágai (2009). Při pohledu na tvar hranice České republiky, je Frýdlantsko velice výrazný region. Společně se sousedním Šluknovským výběžkem vytvářejí charakteristický tvar České republiky tím, že výrazně vystupují do sousedních států Německa a Polska.

S rozlohou 349 km² je území ORP Frýdlant třetí největší v Libereckém kraji. Zde se však nepotvrzuje v jiných případech běžné pravidlo, že s velikostí území úměrně stoupá i počet obyvatel. Počtem obyvatel je totiž Frýdlant třetím nejmenším ORP v Libereckém kraji (ČSÚ, 2001) Tyto dva základní statistické údaje tak jasně vypovídají o Frýdlantsku jako o ORP s nejmenší hustotou zalidnění na území Libereckého kraje (ČSÚ, 2001).

Vzhledem k tomu, že se Česká republika stala součástí společného Evropského prostoru, jinak nazývaného Schengenská zóna, nabízí se zde úvaha, zda je Frýdlantsko díky zrušení celních kontrol na mezinárodních hranicích stále ještě více periferní oblastí České republiky nebo je z něho nyní spíše území uprostřed velkého evropského prostoru v těsné blízkosti dvou sousedních států. Právě na vlivy, které zde převažují a to, jak toto tvrzení vnímají samotní obyvatelé Frýdlantska, je tato práce zaměřena především.

4.4 Působící příhraniční vlivy

Vliv sousedních států na život obyvatel celé České republiky je s ohledem na polohu regionu značný. Geografická blízkost Německa a Polska, v kombinaci s periferností v rámci České republiky, vliv sousedních států na Frýdlantsko ještě více zvětšuje. Tento vliv vzrostl zejména po období politických změn v roce 1989, kdy se postupně, v souladu se zájmy obyvatel, podniků a institucí, normalizovaly příhraniční kontakty, obnovovaly se staré a vznikaly nové příhraniční vztahy a vazby.

V současném období, kdy je Česká republika od svých sousedů oddělena zcela otevřenou hranicí, jsou možnosti těchto vzájemných vazeb mnohem hlubší a vzájemné působení nabývá povahu spontánně navazovaných a realizovaných sousedských vztahů. (JEŘÁBEK, DOKOUPIL, HAVLÍČEK, 2004). Toto tvrzení, samozřejmě v mnohem větším měřítku, platí zejména pro země, s kterými Česká republika sdílí společnou hranici. Omezeně poté tvrzení platí pro země, které sice nejsou přímými sousedy, ale jsou součástí Schengenské zóny, která je pro zmiňované vazby mezi obyvateli dvou států velmi přátelská. Se zbytkem světa je pro občany České republiky obtížnější navazování přímých kontaktů a vazeb. Obtíže samozřejmě plynou buď z veliké geografické vzdálenosti mezi zeměmi, nebo z důvodu jiných omezení, jako jsou například víza. V souvislosti s touto změnou role státní hranice v rámci procesů evropské integrace tak dochází k stále silnějšímu průniku sousedních kultur a to přes to, že současný stav příhraničních kontaktů a spolupráce je stále ještě poznamenán skutečností, že právě občanské vztahy „přes hranice“ se z dlouhodobého hlediska v příhraničních regionech utvářely (respektive neutvářely) velice nerovnoměrně. (JEŘÁBEK, DOKOUPIL, HAVLÍČEK, 2004)

4.5 Prostorovost

Prostorovost pro účely této práce nejlépe vystihuje text Vávry (2009), po osobním rozhoru s Hynkem: *„Hynek (2007, osobní rozhovor) chápe místo jako prostorovou identifikaci jedince/lidí s prostorem, ve kterém žijí, působí. Prostor evokuje jedincovu představitivost, imaginaci. Právě díky vazbě na jeho každodenní činnost a na jeho žitý prostor je zřejmé i měřítko, nebo hranice takového prostoru. Hranice nejsou stálé, nejsou pevné. Mohou se proměňovat, pulzovat. Místo Hynek chápe jako osobní prostor, který jedinec vyjevuje v rozhovoru. Tedy nikoliv jako část prostoru, ale jako součást, která se váže k jedinci. Prostor je pro jedince podle Hynka intimní –*

individuální nebo společně sdílený, který pro něj může být profánním či sakrálním. Prostor Hynek nechápe jako statickou entitu, ale jako procesuální objekt, prostorovost.“ (Hynek 2007 in Vávra 2009). Právě provázanost jedince s místem (v tomto případě s Frýdlantskem) je klíčovou myšlenkou analytické části této práce. Předpokládá se, že jedinec místo ve kterém žije, dobře zná a má o něm své specifické mínění. Prostřednictvím dotazníku je obyvatelům sledovaného regionu umožněno, vyjádření se nad otázkou nového prostoru, do kterého Frýdlantsko spadá i jeho nových hranicích (pokud je vnímá jako nové).

5 HISTORICKÝ VÝVOJ HRANIC FRÝDLANTSKA

To, nakolik významným okamžikem byl pro vývoj českého, respektive frýdlantského pohraničí vstup do Schengenské zóny, lze do hloubky pochopit jeho zařazením do časového kontextu událostí, které se v území odehrávaly od 2. Světové války po současnost. V posledních více jak šedesáti letech, si české pohraničí prošlo všemi stádii propustnosti hranice (popsáno v kapitole 7.2). Během osmnácti let, mezi roky 1989 až 2007, se statut propustnosti hranice změnil od nepropustné po zcela otevřenou. Na Frýdlantsku byla situace vždy o něco specifitější kvůli faktu, že v něm docházelo ke střetům 3 národností – české, polské a německé.

Roky 1968 -1989

Jednou ze zásadních historických událostí z pohledu této práce se zdá být nástup komunistické strany k moci v roce 1968. Jedním z mnoha dopadů bylo i uzavření hraničních přechodů. Samozřejmě se nejednalo o uzavření úplné, ale dostatečné na to aby zpřetrhalo mnohé vzájemné mezinárodní vazby obyvatel jednotlivých států. Výjezd do zahraničí byl pro obyvatele tehdejšího Československa velice obtížný. S povolením existovala snáze dostupná možnost výjezdu do spřátelených států východní Evropy. Výjezd do západní Evropy byl pro obyčejného občana (bez významných osobních kontaktů, nebo významného zahraničního posláni schvalovaného státem) prakticky zcela nemožný.

Právě v kontrastu s tímto obdobím, působí vstup do Schengenské zóny jako obrovský milník pro české pohraničí. Od téměř zcela uzavřené hranice se během necelých dvaceti let změnil jejich statut na zcela otevřenou. Čeští občané najednou mohou po pozemních komunikacích projet téměř celou Evropu, bez jediné zastávky při přejezdu mezi jednotlivými státy. V kontextu s obdobím popisovaném v předchozím odstavci, se tyto dvě události musejí v rámci této práce nazývat jako zásadní a prakticky ohraničují časové období, které tuto práci zajímá.

Devadesátá léta, dvacátého století

Zásadní událostí z pohledu propustnosti hranic, bylo jejich opětovné otevření po pádu komunistů v tehdejším Československu. *„K trvalým pozitivním důsledkům listopadového převratu patří možnost cestování a průchodnost hranic. Jednu z nadějí na hospodářské pozvednutí regionu proto představovalo otevírání hraničních přechodů. To probíhalo, vinou těžkopádné legislativy na české i polské straně, neuvěřitelně pomalu a kvůli tomuto zdržení byla promarněna nejpriznivější léta. Příkladem je případ firmy, která začala investovat v Horní Řasnici s výhledem na otevření přechodu v Srbské, na cestě k velkému rekreačnímu areálu u polských jezer, kousek za státní hranicí. Když se přechodu nedočkala, nakonec se z regionu stáhla.“* (KARPAŠ, WURM, 2002 s. 183)

Karpaš a Wurm (2002) ve svém textu dále z historických pramenů popisují polistopadový vývoj pohraničí na Frýdlantsku, doplněné o některé konkrétní události: *„Na jediný den byla na zkoušku otevřena hranice pro turisty mezi Kunraticemi a Bogatyniou (15. 6. 1991). Na skutečné zprovoznění přechodu se však muselo ještě osm let počkat. Při té příležitosti prošla rekonstrukcí silnice k hranicím, u nichž vznikla velká tržnice. Motoristům slouží od 30. 5. 1997 přechod Nové Město p. S. – Czerniawa Zdrój. Pro turisty byly zpřístupněny další tři přechody Srbská – Miloszów (1995) Smrk – Izersky Stóg (1996) a Andělka – Lutogniewice (1999).“* (KARPAŠ, WURM, 2002 s. 183)

6 SCHENGENSKÝ PROSTOR

6.1 Základní definice

V rámci Schengenského prostoru nejsou na společných státních hranicích vykonávány hraniční kontroly a hranice lze tedy překračovat kdykoliv a na jakémkoliv místě.

Absenci hraničních kontrol na vnitřních hranicích kompenzuje rozsáhlá spolupráce a vysoké Schengenské standardy, které stanovují pravidla v mnoha oblastech, sahajících od policejní a justiční spolupráce přes vízové a konzulární záležitosti až po ochranu osobních údajů. Z hlediska bezpečnostního mají všechna tato opatření znemožnit zneužívání svobody pohybu ke kriminálním aktivitám. Od 12. prosince 2008 tvoří Schengen souvislé území 25 států. (EUROSKOP, 2005-2011)

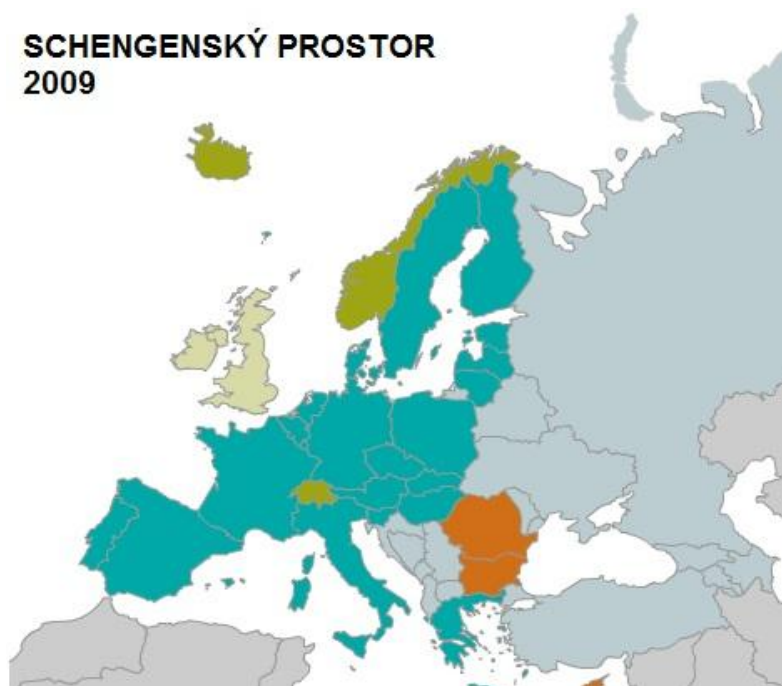
6.2 Vývoj Schengenského prostoru

U vzniku tohoto jednotného evropského prostoru stálo 5 zemí, jmenovitě Nizozemsko, Lucembursko, Belgie, Německo a Francie. Smlouva o postupném odstraňování kontrol při mezistátních přejezdech byla podepsána v Lucemburském městě Schengen, dne 14. června 1985. Dlouhodobým cílem bylo postupné omezování celních kontrol na společných státních hranicích, které měly později mít úlohu pouze jakési vnitřní hranice (hranice uvnitř většího nadřazeného celku). (EUROSKOP, 2005-2011)

Až o 10 let později byly plány naplněny a hranice těchto pěti států se stala zcela volně průjezdnou, bez jakéhokoliv zastavení na hranici oddělující dva státy. Od roku 1995 do roku 2001 se k Schengenské dohodě postupně přidalo ještě dalších 10 států- Španělsko, Portugalsko (oba 1998), Rakousko, Itálie (oba 2000), Řecko (2001), Dánsko, Švédsko, Finsko, Norsko a Island (všichni 2001) V roce 2007 se stala součástí prostoru i Česká republika a společně s devíti dalšími státy – Polskem, Slovenskem, Maďarskem, Slovinskem, Kypr, Maltou a třemi pobaltskými státy Estonskem, Lotyšskem a Litvou, tak navýšily Schengenský prostor na 25 členských států. Později

přistoupivší Rumunsko a Bulharsko zvýšily počet států na aktuálních 27. (EUROSKOP, 2005-2011)

Obr. č. 2 - Barevné rozlišení Evropy podle členských a nečlenských států Schengenu

Zdroj dat: EUROSKOP, 2009

Tabulka č. 1 – Legenda k mapě č. 2 a přehled členských a nečlenských států

	Členské země EU, které jsou součástí Schengenu	Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko
	Členské země EU, které jsou součástí Schengenu částečně	Irsko (od roku 2002) a Velká Británie (od roku 2000). <i>Jde o oblast bezpečnosti a justice, zatímco hraniční a celní kontroly si tyto státy ponechaly.</i>
	Země, které jsou součástí Schengenu a nejsou členy EU	Island, Norsko a Švýcarsko
	Členské země EU, která dosud nesplňují kritéria pro přijetí Schengenu	Kypr, Rumunsko a Bulharsko
	Jiné země bez hraničních kontrol	Monako, San Marino a Vatikán <i>Ačkoli nejsou tyto země oficiálně součástí Schengenu, na jejich hranicích se uplatňují schengenské dohody.</i>
	Zvláštní případ	Andorra <i>Andorra není součástí Schengenu a na jejích hranicích zůstaly kontroly. Občanům Evropské unie ale stačí pro vstup do země pouze občanský průkaz, zatímco ostatní cestující musí mít ke vstupu do země platný pas.</i>

Zdroj dat: EUROSKOP, 2009

6.3 Schengenský prostor a Česká republika

Česká republika je součástí Schengenského prostoru od 21. prosince 2007. Nejvýraznější změnou pro občany bylo zrušení kontrol na silničních a železničních hraničních přechodech. Tím zcela zmizela i do té doby zcela samozřejmá věc, jakou bylo předkládání cestovního pasu nebo občanského průkazu hraniční kontrole.

Z politického hlediska je výčet získaných privilegií ještě mnohem bohatší. Česká republika například díky Schengenské dohodě získala přístup ke společnému informačnímu systému členských států, který umožňuje mezinárodní pátrání po sledovaných osobách. Tento systém je samozřejmě hojně využíván státními organizacemi, jako je například Ministerstvo vnitra ČR nebo cizinecká policie.

Hraniční přechody přestaly být pracovištěm pro mnoho zaměstnanců policie. Stavby zaměstnanců však zůstaly téměř nezměněny. Díky novým kapacitám zaměstnanců se rozrostla mezinárodní spolupráce jako například silniční kontroly nebo spolupráce při sledování pachatele kontinuálně na území dvou sousedních států. (EUROSKOP, 2005-2011)

7 HRANICE A HRANIČNÍ EFEKT

7.1 Základní definice a vymezení pojmu hranice

Jak již bylo v předchozích kapitolách zmíněno, tato práce není řešena výhradně na území České republiky, konkrétně tedy na území ORP Frýdlant, ale mnoho sledovaných jevů se odehrává se značným přesahem do sousedních států. Pro lepší orientaci v teoretickém vymezení hraničních vztahů, bych rád uvedl několik definic toho, jak geografové světového významu popisují hranice, příhraniční regiony a efekty působící v nich.

„V každé definici hranice a příhraničního regionu jsou zřetelné různé aspekty – geografický, hospodářský, sociální, právní, politický, ekonomický, vojenský, kulturní apod.“ (JEŘÁBEK, DOKOUPIL, HAVLÍČEK, 2004 s. 48). Něktými z těchto aspektů se zabývá také analytická část této práce. V tomto případě ne však pouze vnímáním hranice z těchto pohledů, ale vnímáním celého příhraničního regionu.

Šindler a kol. (1996) definují státní hranici jako *„Konvenčně stanovenou linii na mapách a v terénu, která odděluje území jednoho suverénního státu od území jiného suverénního státu.“* Stejní autoři zároveň uvádějí, že: *„Představa hranice jako pouhé linie je zavádějící a nedostatečná. Ve skutečnosti je hranice představitelná jako jakási hraniční plocha protínající povrch Země a odděluje vzdušný prostor suverénního státu.“* (ŠINDLER 1996 in JEŘÁBEK, DOKOUPIL, HAVLÍČEK, 2004)

V dnešní době, myšleno především hlavně po vstupu do Schengenu a z toho plynoucí zrušení hranice, se však vůbec nedá v regionu Frýdlantska mluvit o jakékoliv linii, která potíná území. Dnešní hranice je v celém tomto území spíš jakýsi široký pás, sahající několik kilometrů od oné politické linie, tedy hranice. Tuto myšlenku rozvíjí také Chromý (1999), když říká, že: *„Můžeme hovořit o lidských prostorových hranicích, které jsou definovány společenskou aktivitou a prostorem, který závisí na charakteru příslušné společenské aktivity (např. hranice jazykové, náboženské, kulturní, sociální atd.“* (CHROMÝ 1999 in JEŘÁBEK, DOKOUPIL, HAVLÍČEK, 2004 s. 48)

7.2 Propustnost hranice

Propustnost hranice je jedním ze základních faktorů při kontaktu mezi sousedními státy. Převážně se rozlišují tři úrovně propustnosti a to podle toho, zda se jedná o hranici uzavřenou, částečně otevřenou či otevřenou (MAIER 1990 in ZICH 2008, s. 122). Na Frýdlantsku a samozřejmě i v celém zbytku tehdejšího Československa hrála propustnost klíčovou roli v příhraničních kontaktech českých občanů před rokem 1989. (ZICH, 2008)

V historii, na přelomu 80. a 90. let se však tento faktor v důsledku politických změn stal nevýznamným. Zich dále usuzuje, že: „*Žádnou z novodobých hranic není možno považovat za uzavřenou, jedná se o hranice částečně otevřené, v dnešní době (zařazení mezi země Schengenské dohody na konci roku 2007) už dokonce o zcela otevřené.*“ (ZICH, 2008 s. 122)

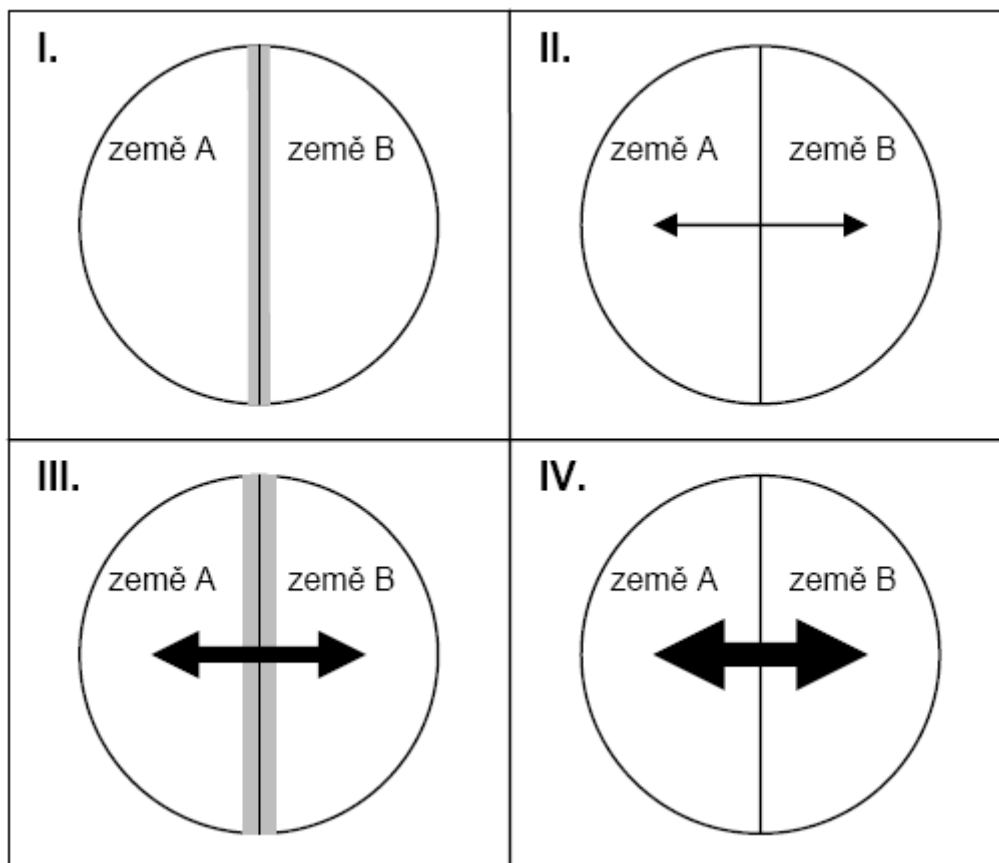
Zich (2008) dále usuzuje, že v dnešní době již propustnost hranice neznamená pro volný pohyb osob a zboží žádnou výraznou překážku. „*Bariérou, která tak jako poslední z tohoto úhlu pohledu zůstává, je dnes spíše dostupnost sousední země z hlediska typu a stavu komunikací a dopravního spojení ve smyslu veřejné dopravy. Právě špatná dopravní situace je překážkou, která negativně ovlivňuje zejména možnost setkávání „řadových“ obyvatel příhraničních regionů.*“ (ZICH, 2008 s. 123)

7.3 Hraniční efekt

„Příhraniční region, jakým je právě Frýdlantsko, je charakteristický zásadním vlivem hranice, tedy je patrný určitý hraniční efekt. Popis hraničního efektu a jeho vysvětlení má jednak význam teoretický – znamená posílení regionální geografie jako vědy, ale je zde i význam praktický, a to při plánování regionálního rozvoje příhraničních regionů.“ (JEŘÁBEK, DOKOUPIL, HAVLÍČEK, 2004 s. 53)

Nové přístupy, na kterých lze velmi dobře znázornit i vývoj Frýdlantska zveřejňuje ve svých pracích Martinez (1994) in JEŘÁBEK, DOKOUPIL, HAVLÍČEK, 2004. Na základě jeho modelů lze v příhraničních regionech hovořit o hraničním efektu:

Obr. č. 3 – Model fungování příhraničních vztahů

Zdroj dat: Martinez 1994 in Jeřábek, Dokoupil, Havlíček 2004

Odcizení při uzavřené hranici a absentující příhraniční interakci (1)

Koexistenčním při otevírání hranice a uskutečňování omezených kontaktů (2)

Kooperačním při nastolení ekonomické a sociální komplementarity mezi sousedními regiony (3)

Integračním při odstranění hranice jakožto linie celního území s fiskálními důsledky (4)

Zdroj dat: Martinez 1994

Převedení Martinezova hraničního efektu na Frýdlantsko

Hraniční efekt popsany v obrázku č. 3, lze převést a konkretizovat na příkladě Frýdlantska. Jeho hranice si prošla všemi čtyřmi stádii, popisovanými Martinezem (1994).

Stádiem odcizení při uzavřené hranici a absentující příhraniční interakci si do jisté míry Frýdlantsko, podobně jako zbytek pohraničí České republiky, prošlo téměř nepřetržitě mezi lety 1948 – 1989. Tedy období ohraničené událostmi, pojmenované jako únorový převrat a sametová revoluce. Samozřejmě, že možnost výjezdu za hranice existovala. Získat povolení byl však velice obtížný úkol. Hranice tehdejšího Československa se dnes otevřeně nazývá železná opona. O přísném režimu pohraničí názorně vypovídají údaje, zveřejněné Úřadem dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen ÚDV). Podle ÚDV bylo v průběhu Komunistického režimu v Československu zabito 282 lidí při pokusu uprchnout přes železnou oponu. O nutnosti nepropustnosti hranice pro tehdejší režim dále svědčí údaje, které uvádějí počet 584 pohraničníků, kteří zemřeli při výkonu své služby mezi lety 1948-1949. (ÚDV, 1994-2007).

Koexistenčním obdobím při otevírání hranice si Frýdlantské, potažmo české pohraničí prošlo v období konce komunistického režimu a počátku režimu demokratického. Období nastalo po uvolnění poměrů uvnitř tehdejšího Sovětského svazu a prosazení perestrojky. V listopadu 1989 se i socialistické Československo otevřelo okolnímu světu a vydalo se na cestu k tržnímu hospodářství a k demokracii. K samotnému aktu otevření hranic však nedošlo ihned 17. listopadu, ale s jistým zpožděním po Sametové revoluci. Konkrétně 4. prosince se otevřely hranice pro občany ČSSR, kteří mohli od půlnoci svobodně vycestovat do sousedního Rakouska bez výjezdních doložek či celních prohlášení. Podle internetového serveru TOTALITA.CZ

(1999-2011) během prvního víkendu otevřených hranic navštívilo Rakousko až 250 000 Čechoslováků.

Kooperační období, při nastolení ekonomické a sociální komplementarity mezi sousedními regiony Frýdlantsko zažívalo ještě v nedávné době od konce roku 1989 do konce roku 2007 (tedy po vstup do Schengenského prostoru). Vstup do Schengenské zóny 21. prosince 2007 završil desetileté intenzivní přípravy, v průběhu kterých ČR za vydatné finanční pomoci EU harmonizovala činnost svých orgánů odpovědných za vnitřní bezpečnost s činností orgánů vyspělých států schengenské spolupráce. Kvalitu provádění schengenských standardů ČR musela před svým vstupem do Schengenu prokázat během hodnocení zaměřeného na všechny oblasti schengenské spolupráce. (EUROSKOP, 2005-2011)

Aktuální stav hranic se všemi sousedními státy České republiky zapadá do integračního procesu při odstranění hranice jakožto linie celního území s fiskálními důsledky.

Změny a dopady vystihuje ve svém článku server Vlády České republiky, věnovaný informovanosti obyvatel o záležitostech týkajících se Evropské unie, www.euroskop.cz (EUROSKOP, 2005-2011):

To, co se většině mohlo zdát dlouhou dobu nepředstavitelné, se stalo skutečností. Česká republika se plně zapojila do tzv. schengenské spolupráce a připojila se ke skupině států, které neprovádějí kontroly na svých společných hranicích a které dovedly své úsilí o naplnění práva volného pohybu osob v praxi do zdárného konce. 21. prosince 2007 se tak symbolicky završilo období pomyslného rozdělení Evropy na „Západ“ a „Východ“ a pozemní hranice je možné překračovat bez nutnosti předkládat na hraničních přechodech identifikační průkaz. Definitivní tečku pak učinil 30. březen 2008, kdy byly zrušeny hraniční kontroly také na mezinárodních letištích při letech uvnitř Schengenu. Zrušení hraničních kontrol na pozemních hranicích a možnost projíždět bývalými hraničními přechody bez zastavení bylo nejviditelnějším, nikoliv však jediným dopadem rozšíření schengenského prostoru o Českou republiku a dalších

8 států EU. Vstup do Schengenu představoval významný krok k dosažení plnohodnotného členství ČR v EU, zejména pokud se jedná o právo občanů EU na volný pohyb osob. Současně ale také znamenal uznání schopnosti ČR zajistit ochranu vnější hranice a stát se spolehlivým partnerem při zajišťování bezpečnosti uvnitř společného prostoru. EUROSOP, 2005-2011

8 ANALYTICKÁ ČÁST

8.1 Základní vymezení sledovaných jevů v analytické části

Pokud je současná prostorovost Frýdlantska opravdu odlišná od té, která zde byla před podpisem Schengenské smlouvy, měla by mít velmi výrazný vliv na mnoho skutečností, které dříve fungovaly jinak, nebo za odlišných podmínek (například: sociální, ekonomická, politická sféra regionu). Pravděpodobné se zdá, že by takto výraznou změnu měli pocítit a docenit především „obyčejní“ obyvatelé, žijící v obcích Frýdlantského výběžku. Tato práce je však řešena komplexněji a není tak zaměřena pouze na sociální sféru regionu. V této práci je nová prostorovost zkoumána a popisována na třech oblastech života, kterých se změny při vstupu do Schengenského prostoru velmi dotkly. Konkrétně jde o výzkum v oblastech ekonomické, sociální a politické sféry.

Sociální sféra zahrnuje především sledování jevů ovlivněných Schengenským prostorem na úrovni obyvatelstva Frýdlantska. Součástí tohoto výzkumu je také dotazník vyplněný občany žijícími ve sledované oblasti, který zkoumá vnímání nové prostorovosti Frýdlantského výběžku, přímo od obyvatel žijících v této oblasti.

Kapitola *Zjištěné skutečnosti analytické části ve sféře ekonomiky a služeb* je zaměřena na posouzení změn v ekonomickém prostředí regionu a věcí s tím spojených. Nejviditelnější změnou, kterou s sebou Schengen mohl přinést, se však i podle výsledků dotazníku jeví příchod zahraničních investorů do regionu

Závěrečná kapitola analytické části práce je zaměřena na průzkum smýšlení obyvatel o změnách v regionu v oblasti, která se dá nazvat politickou sférou (zastoupenou *Euroregionem Nisa*) a doplněná o 2 organizace působící na Frýdlantsku (*Místní akční skupina Mikoregionu Frýdlant* a *Freedlantsko.eu*).

8.2 Dotazníkový výzkum

Součástí této práce, bylo provedení dotazníkového výzkumu, jehož cílem bylo zjistit stanoviska, názory a postoje obyvatel žijících ve Frýdlantském výběžku k hlavním tématům a pilířům této práce. Dotazník se týkal výhradně tématu a řešil otázky pouze s ním spojené.

8.3 Zaměření dotazníku

Cílem dotazníku bylo zjistit názory lidí na témata odpovídající základním pilířům této práci, spjaté se Schengenským prostorem a jeho vlivem na obyvatele Frýdlantska.

8.3.1 Fakta provedeného dotazníkového průzkumu

Tabulka č. 2 – Souhrn dotazníkového průzkumu

Termín provedení dotazníku:	12. 04. 2011 - 14. 04. 2011
Doba průzkumu:	57 hodin
Celkový počet otázek:	16
- z toho povinných k vyplnění:	13
- z toho nepovinných k vyplnění:	3
Konečný počet respondentů:	72
Návratnost dotazníku*:	64,6 %
Způsob provedení dotazníku:	Internetová služba: www.vyplnto.cz
Cílová skupina dotazovaných:	- Obyvatelé Frýdlantska - Lidé, se zájmem o Frýdlantsko
Umístění dotazníku a získání respondentů:	- http://www.facebook.com/freedlantsko - http://twitter.com/freedlantsko.eu - Osobní kontakty studentů TUL: Filipa Pokorného, Jiřího Starého a Markéty Teplé - Osobní kontakty pracovníků Euroregionu NISA
* Návratnost dotazníků je dána poměrem vyplněných a zobrazených dotazníků. Jedná se o orientační údaj, který nebere v potaz ty oslovené respondenty, kteří ani nezobrazili úvodní text.	

Zdroj dat: <http://frydlantsko-po-vstupu-do-sch.vyplnto.cz>

8.3.2 Metodika dotazníku:

Metody používané v teorii a praxi a tedy i dotazníky musí být vědecké, objektivní, standardní, spolehlivé, platné (validní), kvantitativně i kvalitativně interpretovatelné a úsporné. Jenom tak mohou přinášet nové poznatky a verifikovat je (tj. ověřovat jejich pravdivost). (KOHOUTEK, 2010)

- **Standardnost**

Standardností se rozumí požadavek, aby byla identická metoda používána u různých osob za podmínek pro všechny osoby stejných. Předpokládá to unifikaci (sjednocení) a formalizaci všech důležitých podmínek vyšetření: stejné úkoly, stejnou případnou instrumentalizaci, dodržování jednotné instrukce a postupu, jakož i stejné vyhodnocování výsledků u všech zkoumaných osob podle stanovených norem. Normy chápeme jako typické reakce příslušného vzorku populace podle věku a pohlaví. Všechny tyto požadavky směřují k tomu, aby bylo možno srovnávat získané výsledky u různých zkoumaných osob. Dodržení těchto podmínek určuje také míru validity a spolehlivosti metody. (KOHOUTEK, 2010)

- **Spolehlivost**

Spolehlivostí (reliabilitou) metody rozumíme, nakolik registruje konzistentně, stabilně. Spolehlivost tedy znamená např. stálost výsledku v čase. (Kohoutek, 2010)

- **Validita**

Validitou (platností) metody rozumíme, nakolik měří to, co měřit má. Je dána stupněm nezávislosti měření na systematických i náhodných chybách, závisí tedy kromě jiného na objektivnosti a spolehlivosti metody. Přitom však platí, že poměrně validní, byť i méně objektivní metoda je lepší než zcela objektivní, ale málo validní metoda. (KOHOUTEK, 2010)

- **Úspornost a reprezentativnost**

Úspornost, ekonomičnost dotazníku znamená, že metoda má být pokud možno časově nenáročná na administraci a na vyhodnocování. Pokud jde o obtížnost položek, měl by dotazník jako celek mít přiměřenou obtížnost vzhledem ke skupině, ve které bude použit. (Kohoutek, 2010)

Otázky v dotazníku tvořeného pro tuto práci byly zvoleny co nejefektivněji podle toho, aby v co nejmenším počtu odpověděly na co nejvíce možných sledovaných jevů.

Dotazník byl celý vytvořen na internetových stránkách pomocí služby www.vyplnto.cz, která se vytvářením dotazníků přímo zabývá. V rámci jejích služeb proběhlo i kompletní vyhodnocení všech zjištěných údajů. Některé automaticky vygenerované výstupy (v tomto případě grafy) byly v této práci použity pro názornější vyličení jednotlivých výsledků. Jiné nebyly zcela odpovídající požadavkům práce a musely být upraveny do žádoucí podoby.

8.3.3 Způsob tvorby dotazníku:

Do dotazníku bylo zařazeno celkem 16 otázek. Z nich byly 3 podmíněny specifickou odpovědí respondenta u předcházející otázky. Například otázka č. 7. „Ve které obci na Frýdlantsku konkrétně žijete?“, se zobrazila až poté, co tazatel u předchozí otázky č. 6. „Vaše trvalé bydliště v rámci Frýdlantska je v:“, zaškrtl odpověď „V jiné obci (*než je Frýdlant*), patřící do Frýdlantska“.

8.3.4 Způsob zacílení na dotazované:

Dotazník byl zacílen výhradně na obyvatele žijící na Frýdlantsku. O to, aby jiní lidé dotazník nevyplňovali, bylo důrazně požádáno na jeho titulní stránce. Navíc bylo v rámci nabízených služeb požádáno o to, aby dotazník nebyl veřejně publikován, čímž bylo zajištěno, že ho vyplní pouze lidé, kterým byl přímo poslán odkaz na dotazník a o kterých se ví, že buď na Frýdlantsku trvale žijí, nebo o něm mají velmi vysoké znalosti a v problematice se orientují.

Odkazy a prosby na vyplnění dotazníku byly uveřejněny na sociální síti www.facebook.com, ve skupině freedlantsko.eu, která sdružuje právě uživatele se zájmem o region. Z toho důvodu se předpokládá, že v něm respondenti buď žijí, nebo o něm mají právě vysoké povědomí. Posledním zdrojem respondentů byly osobní kontakty (uvedeny v tabulce č. 2).

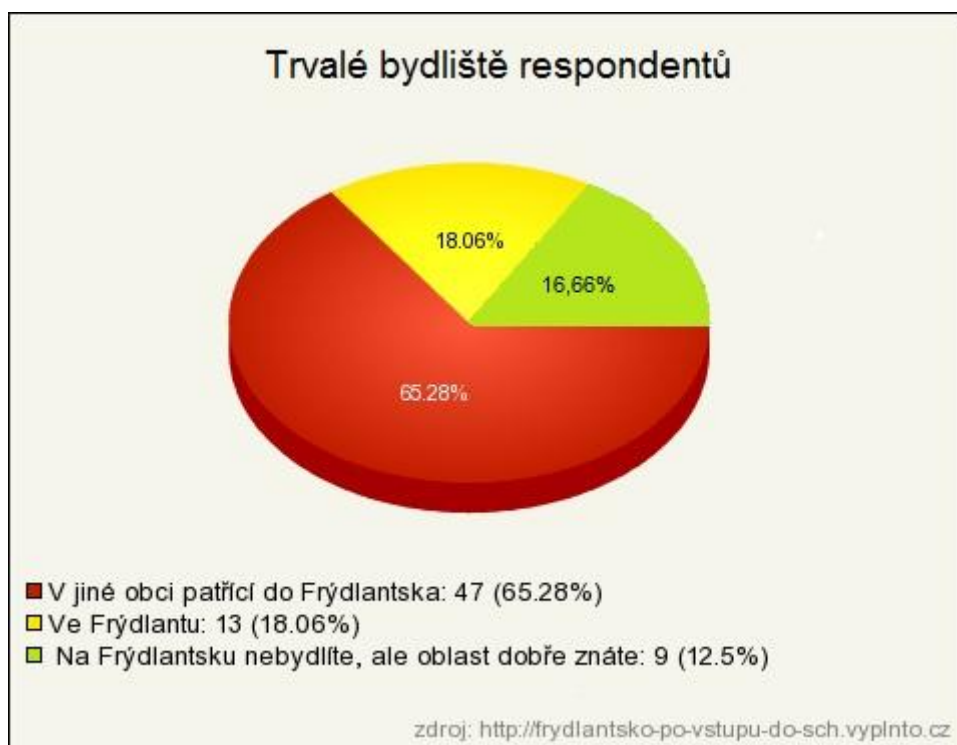
8.4 Demografická fakta dotazníkového průzkumu

8.4.1 Bydliště dotazovaných

Z důvodu nutnosti provádět výzkum pouze mezi cílovou skupinou, je nutné zjistit prostorové rozložení dotazovaných, zda odpovídá požadavkům. Na výběr byly v dotazníku v této otázce 3 možné odpovědi. Účelem je rozdělit respondenty právě do 3 základních skupin. Obyvatele žijící přímo ve Frýdlantu (předpoklad největšího počtu odpovědí vzhledem k největšímu počtu obyvatel). Další jednotnou skupinou byly obyvatelé, žijící v jiné obci než ve Frýdlantu, ale v obci ležící v cílovém regionu. Tato skupina měla ještě v následující otázce přesněji specifikovat obec, ve které žijí. Poslední skupinou dotazovaných jsou již zmínění lidé, nežijící přímo ve frýdlantském výběžku, ale mající s ním blízké vazby a jeví o něho zájem.

8.4.2 Výstupy výsledků v grafické podobě

Graf č. 1 – Trvalé bydliště respondentů

Závěr ke zjištěným skutečnostem této kapitoly

Výsledky ukazují, že 65 % respondentů žije v jedné ze 17 obcí regionu mimo Frýdlant. Graf č. 1 poté ukazuje konkrétní prostorové rozložení do jednotlivých obcí.

Největší zastoupení mělo tedy po Frýdlantu, z kterého se průzkumu zúčastnilo 13 obyvatel, Nové město pod Smrkem s 11 zúčastněnými.

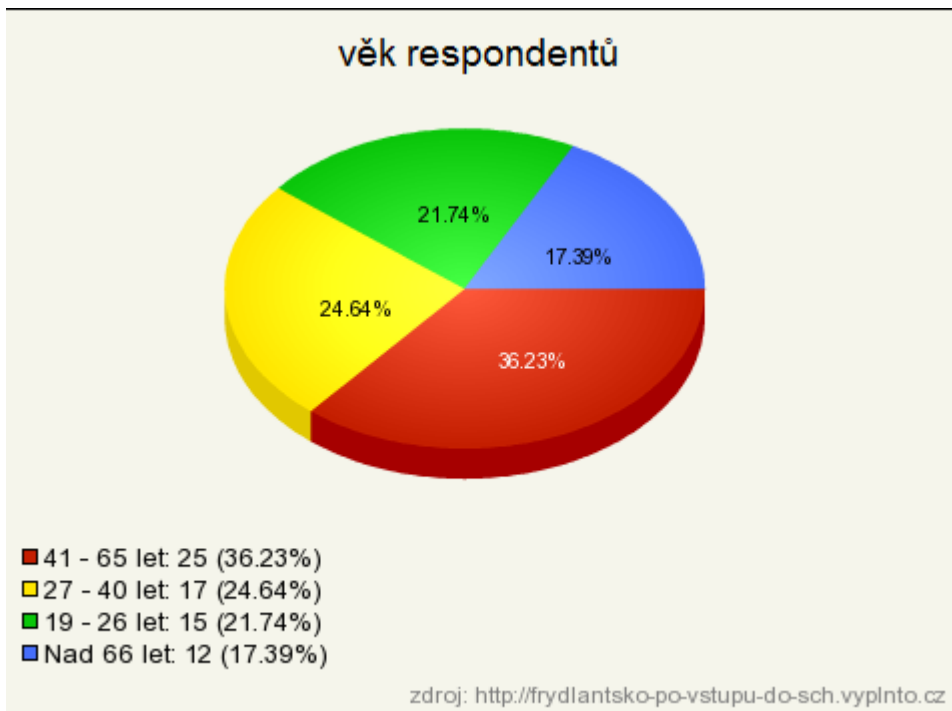
Velice důležitá je také skupina respondentů žijící mimo Frýdlantsko, ale mající o dění v regionu zájem. Tato skupina lidí byla zastoupena 17 % z celkového počtu dotázaných. Tito lidé jsou zástupci například denně do Frýdlantska dojíždějících za prací. Dále to mohou být lidé, kteří se na Frýdlantsku narodili, nebo v něm prožili určité životní období a jejich zájem o tento region je stále neopustil.

8.4.3 Věk a pohlaví dotazovaných

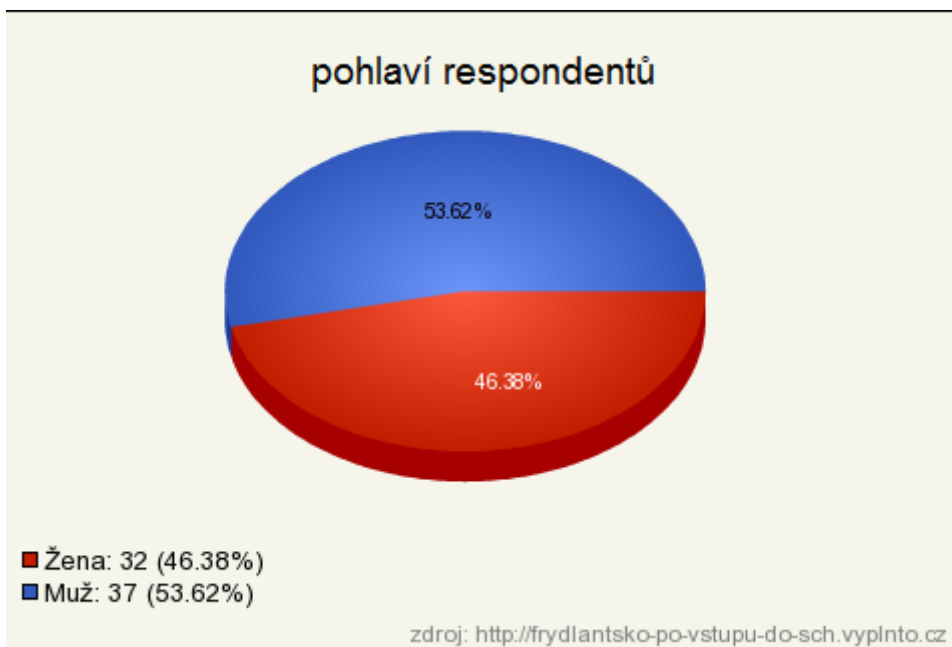
Součástí průzkumu byly i dotazy, jejichž účelem byla pouhá základní identifikace profilu dotazovaných. V těchto dvou otázkách byly respondentům položeny dvě základní demografické identifikační otázky. Věk a pohlaví. Výsledky z těchto dvou otázek nijak výrazně neovlivňují celkové závěry z provedeného dotazníku. Jejich význam je tedy spíše informativní o tom, zda při vyplňování dotazníku nedošlo k výrazné převaze respondentů například určité věkové skupiny nad jinou, případně k výrazné převaze jednoho z pohlaví. Výsledky z těchto dvou otázek potvrdily, že byl dotazník rozprostřen mezi všechny 4 navržené věkové skupiny, i téměř shodně mezi obě pohlaví.

Výstup výsledků v grafické podobě

Graf č. 2 – Věk respondentů

Graf č. 3 – Pohlaví respondentů

Závěr ke zjištěným skutečnostem této kapitoly

Při rozdělení a následné generalizaci věkových skupin byly vzaty v potaz jednotlivé generační rozdíly, podle čehož byla respondentům nabídnuta příslušná věková rozmezí.

Nejčastěji zastoupená věková skupina odpovídajících jsou občané ve věku 41-65 let. Předpokládá se tedy, že obyvatelé v tomto věku již mají dlouholeté zkušenosti s děním ve svém okolí nebo přímo v celém Frýdlantsku.

Nejméně zastoupenou skupinou je podle předpokladů (s přihlédnutím k faktu, že dotazníkový průzkum probíhal na internetu), věková skupina lidí ve věku vyšším než 66 let.

Kategorizace respondentů podle pohlaví ukázala mírnou převahu mužů (37) nad ženami (32).

9 ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI ANALYTICKÉ ČÁSTI V SOCIÁLNÍ SFÉŘE

9.1 Frýdlantsko v prostoru

9.1.1 Vnímání polohy Frýdlantska

Přesné znění otázky a možných odpovědí:

Otázka: Polohu Frýdlantska v rámci ČR vnímáte převážně jako... (doplnění odpovědi podle subjektivního vnímání)

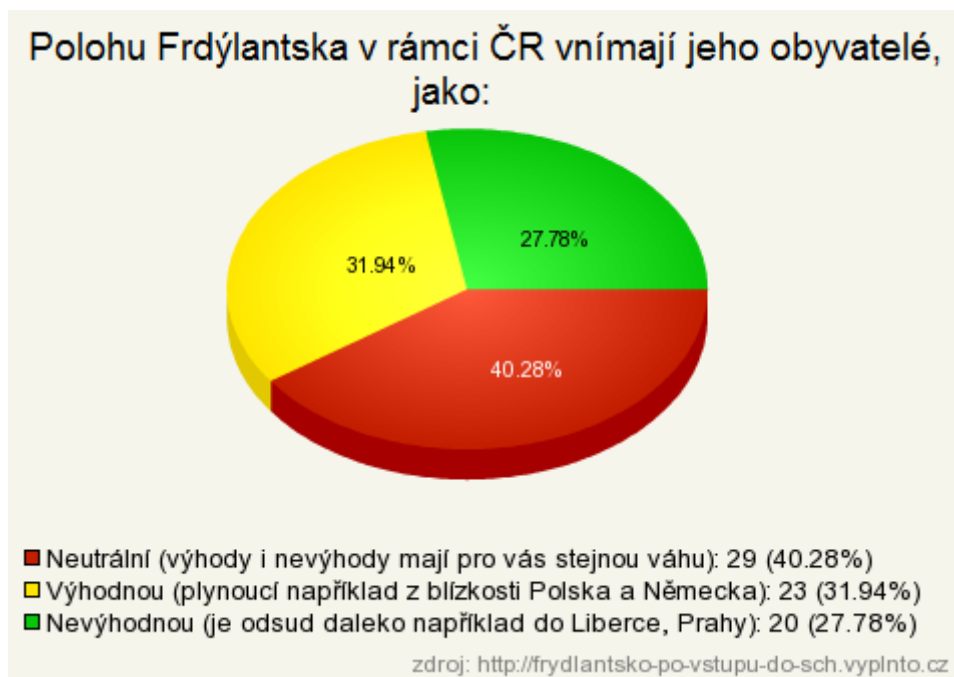
*Nabízené odpovědi: 3 konkrétní nabízené odpovědi (viz. legenda grafického výstupu).
Možno zvolit pouze 1 vyhovující.*

Záměr a hypotéza zjištění před položením otázky:

Všeobecně je periferní poloha vzhledem k centru daného regionu (v tomto případě vzhledem k Liberci) vnímána jako nevýhodná z hlediska ekonomického, politického i například kulturního. Cílem zjištění této otázky bylo, zda i obyvatelé žijící přímo v cílové oblasti vnímají svůj region jako periferní. Předpokládaným výsledkem bylo potvrzení vysokého vnímání perifernosti Frýdlantska i od jeho samotných obyvatel.

Zjištěné skutečnosti

Graf č. 4 – Vnímání polohy Frýdlantska

V porovnání výsledků dotazníku s předchozím tvrzením je zajímavým výsledkem skutečnost, že za vyloženě nevýhodnou považuje polohu Frýdlantska pouhých 28 % dotazovaných osob, což se v kontextu informací může jevit jako vysoký, ale zároveň i nízký počet. Za nevýhodu regionu se dá považovat například již zmíněná velká vzdálenost od Prahy nebo jiných center, dále například nepřímé napojení na hlavní silniční tahy České republiky.

Za výhodnou označilo polohu Frýdlantska téměř 32 % dotazovaných. Výhoda plyne především ve velkém potenciálu navazování mezinárodních vztahů. Ať z pohledu jednotlivce v ekonomické nebo sociální oblasti, tak z pohledu regionálního v oblasti navazování politických vztahů. Za výhodu regionu obyvatelé mohou považovat například blízkost dvou sousedních zemí, především Německa, jak v této práci potvrzuje výzkum pozitivních vlivů sousedních zemí.

Největší procentuální zastoupení však měla skupina obyvatel, kteří se v otázce výhodnosti polohy regionu jednoznačně nepřiklonili ani k jedné straně. Zvolili neutrální možnost, tedy že výhody a nevýhody periferního regionu jsou v rovnováze.

9.1.2 Vnímání pozitivních vlivů Polska a Německa

Přesné znění otázky a možných odpovědí

Otázka: Která z blízko ležících zemí má podle vás na Frýdlanstko POZITIVNÍ vliv?

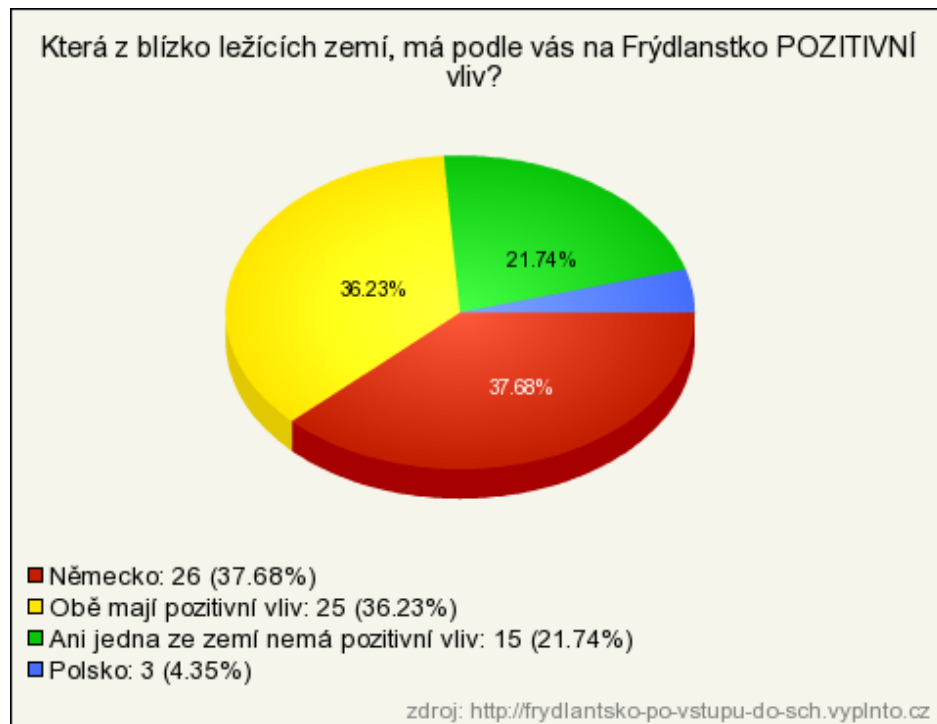
Nabízené odpovědi: 4 konkrétní nabízené odpovědi (viz. legenda grafického výstupu).
Možno zvolit pouze 1 vyhovující.

Záměr a hypotéza zjištění před položením otázky

Předpokladem bylo zjištění vnímání velmi pozitivního vlivu ze strany Německa a naopak málo pozitivního vlivu Polska

Zjištěné skutečnosti

Graf č. 5 – Pozitivní vliv sousedních zemí

Část výsledků této problematiky se dala považovat za poměrně snadno odhadnutelnou již před započítáním samotného dotazování. Pozitivní vliv ze strany Německa je předpokládatelný. Navíc se v tomto případě téměř nabízí úvaha, zda ze sousedství s ekonomicky nejsilnější zemí Evropy, mohou vůbec plynout nějaké

nevýhody. Tuto úvahu však poměrně přehledně zodpověděly výsledky této dotazníkové části.

V tomto průzkumu, zaměřeném na smýšlení obyvatel o pozitivěch blízkých států je zajímavým údajem fakt, že za přínosné považuje 36 % (v sumárním součtu 25) dotazovaných, vlivy působící na Frýdlantsko, za prospěšné. Tedy jak od Německa, tak od Polska. Značný rozdíl je však ve výsledcích obyvatel, kteří ve svých odpovědích smýšlejí pozitivně pouze o jedné ze dvou zemí. O prospěšném vlivu pouze ze strany Německa je přesvědčeno 38 % (v sumárním součtu 26) obyvatel. Naproti tomu o stejném působení pouze ze strany Polska jsou přesvědčena pouhá 4 % (v sumárním součtu 3) obyvatel. V součtu skupin obyvatel myslících si pouze o jedné ze zemí, že je její vliv na Frýdlantsko prospěšný se skupinou obyvatel myslících si totéž o obou zemích jsou výsledky jednoznačně hovořící o větší náklonnosti směrem k Německu. Poslední skupinou obyvatel jsou ti, kteří si ani o jedné ze zemí nemyslí, že by na Frýdlantsko působila pozitivně.

Souhrn vnímání pozitivních vlivů Polska a Německa

V následující části provedeného dotazníku bylo téma vlivů sousedních států na Frýdlantsko rozvinuto o otázky hlouběji zkoumající tyto faktory. Konkrétně byl na respondenty vznesen dotaz, zda by mohli uvést konkrétní příklady toho, v čem podle nich spočívá konkrétní vliv od státu (států), který případně uvedli v předchozí otázce.

Celkově se respondenti vyjádřili v 17 případech. Z toho 8 se vyjádřilo kladně pouze o Německu, 8 o obou státech zároveň a pouze jeden respondent zmínil pozitivní přínos vyloženě z polské strany. Názory na problematiku měly často podobné významy, pouze odlišné formulace. Z toho důvodu byly odpovědi zgeneralizovány do 5 kategorií, ve kterých jsou názory respondentů podrobněji a přehledněji vyjádřeny.

Německo působící jako vzor pro Frýdlantsko

Poměrně častý názor respondentů, se kterým musí asi většina pozorovatelů zainteresovaných do česko-polsko-německého mikroregionu souhlasit. Upravenost německých domů, zahrad, ulic, nebo například celých veřejných prostranství v tamních obcích je na nesrovnatelně vyšší úrovni než je tomu na Frýdlantsku i v naprosté většině zbylé České republiky.

Je samozřejmé, že základem k nápravě této skutečnosti je zapotřebí především dostatek finančních prostředků. S vyššími mzdami obyvatel souvisí upravenost jejich domů, případně zahrad. S vyššími příjmy obcí ze státního rozpočtu vzrůstá upravenost chodníků a veřejných prostranství. Ani jednomu se však na Frýdlantsku příliš nedostává. Mimo zmíněné finance je nutné zmínit také odlišné fungování sociálních institucí v obou zemích.

Průměrné mzdy obyvatel Frýdlantska jsou mnohonásobně nižší než obyvatel německé části příhraničí. Pro srovnání na konci roku 2009 byla průměrná mzda v Libereckém kraji 817 euro, v německé příhraniční oblasti Svobodná země Sachsen byla v téže době průměrná mzda 2 489 euro (ČSÚ, 2001).

Druhým pohledem je však skutečnost, že upravenost okolí, ve kterém lidé žijí, není vždy pouze otázkou financí. Mnohdy je otázkou i vnitřní národní mentality, kterou v tomto ohledu, nutno říci, nemají všeobecně čeští občané příliš vžitou

Kulturní spolupráce

Na předchozí problematiku se dá navázat i v tomto oddíle. Německá péče o kulturní památky stejně tak jako o různé kulturní programy taktéž mohou být přínosným vzorem pro celou Českou republiku. V této problematice se dá na jednom konkrétním příkladu názorně ukázat pozitivní působení za přispění Schengenského prostoru.

Po násilném vyhnání německých obyvatel ze Sudet, tedy i z Frýdlantska, po konci 2. světové války, mají nyní tito bývalí obyvatelé sledovaného území díky zrušení hranic, velkou možnost cestovat zpět do Frýdlantska, tedy do míst, kde mnohdy prožili velkou část svého mládí. Jejich aktivita je v tomto ohledu velice výrazná. Dokonce vznikla i německá skupina obyvatel, která se s přispěním svých finančních prostředků snaží zachránit vzácné podstávkové domy na Frýdlantsku. Finanční dary od německých obyvatel hrají mnohdy důležitou roli i při rekonstrukcích jiných kulturních památek na našem území.

Frýdlantsko jako dostupnější turistický cíl

Turistická atraktivita Frýdlantska je všeobecně známá. Krátkým výčtem se dá vyjmenovat například mnoho historických, církevních i necírkevních staveb rozestých po celém území, sportovní i turistický potenciál Jizerských hor, Lázně Libverda. To vše jsou potenciální destinace turistů. I přesto však potenciál turismu zůstává dlouhá léta značně za svými možnostmi. Společně se Schengenem se však především zahraničním turistům otevírají zcela nové možnosti. Frýdlantsko je pro ně nyní stejně lehce dostupné jako jakékoliv jiné území v jejich vlastním státě. Nárůst zahraničních turistů vždy v cílové oblasti znamená přísun financí. S tím samozřejmě souvisí i přímá návaznost na podporu služeb a podobně. Nutno dodat, že dostupnost cílové oblasti není pro řadové turisty zásadním faktorem při volbě destinace. Je pouze jakýmsi zpříjemněním. Mnohem důležitějším faktorem stále zůstává její atraktivita. Vnímání atraktivity turistické destinace jejím návštěvníkem je ovšem velice subjektivním prvkem, jímž se zabývají společnosti zaměřené na cestovní ruch po celém světě.

Z dotazníku plyne jasně vypovídající skutečnost, že obyvatelé po vstupu do Schengenu vnímají turistiku jako poměrně efektivně se rozvíjející činnost na Frýdlantsku, s velikým potenciálem do budoucna.

Levnější nákupy pro všechny zúčastněné strany

Potenciál jednorázových vyjížděk za nákupy do zahraničí je vždy závislý na úrovni cen služeb a výrobků v daných sousedních státech. V tomto případě se pro účely práce bude brát v potaz zjednodušený model pro porovnání cen v jednotlivých zemích. Tedy, že v Polsku jsou všeobecně ceny nižší než v České republice. Naproti tomu v České republice jsou ceny nižší než v Německu, i když s výrazně menším rozdílem než v případě prvního srovnání. Tato zjednodušená definice samozřejmě není zcela pravdivá a už vůbec ne celoplošně. Pro účely práce je však poměrně vypovídající.

Oním potenciálem vyplývajícím ze Schengenu je tedy možnost snazší vyjížděky za lepšími cenami výrobků. Vzhledem však k tomu, že rozdíl cen ČR - Polsko je výrazně vyšší, než Německo – ČR, plyne ze zrušení hranic zřejmá výhoda pro české občany. Rozdíl cen v Čechách a v Německu je totiž v dnešní době tak nepatrný,

že se německým občanům příliš nevyplatí dojíždět za nákupy k nám. V případě Čechů se cestování do Polska jednorázově vyplatí výrazně více.

Spolupráce na čerpání dotací

Toto téma na první pohled až tolik nesouvisí přímo se Schengenským prostorem. Nicméně bližší kontakty lidí způsobují nové impulzy pro projekty. Zásadní činnost v ohledu financování mezinárodních projektů spojující ČR a Německo sehrává například Česko-německý fond budoucnosti.

Fond budoucnosti obdržel na financování svých úkolů v období 1998 až 2007 od obou vlád celkem 84.886.389 EUR (165 milionů DM), které byly jako příjmy Fondu poskytovány po dobu prvních čtyř let jeho existence. Činnost Fondu budoucnosti byla původně rozvržena na dobu 10 let. Na základě dohody mezi vládami obou zemí v roce 2007 byl navýšen nadační majetek Česko-německého fondu budoucnosti. Česká republika přispěla do fondu první splátkou ve výši 75 mil. Kč, Spolková republika Německo vložila 7,5 mil. €. V roce 2008 byly schváleny dotace ze státních rozpočtů obou zemí, česká strana přispěla dalšími 75 mil. Kč a německá strana 5 mil. (ČESKO-NĚMECKÝ FOND BUDOUCNOSTI, ONLINE)

Ostatní příznivě působící vlivy

Mezi další zmíněné vnímání pozitivních vlivů Schengenu na Frýdlantsku patří například zmínka o zcela novém prostoru, do kterého je Frýdlantsko nyní umístěno. Tedy to, že již není pouze součástí České republiky, ale je součástí nejvyspělejší části Evropy. V souvislosti s tímto faktem by se dalo s nadsázkou říci, že obyvatelé Frýdlantu mají po zrušení hranic blíž do Berlína než do Prahy.

Dále byla zmíněna větší možnost zahraničních investic a tím i větší možnost výroby pro zbytek Evropy.

9.1.3 Vnímání negativních vlivů Polska a Německa

Přesné znění otázky a možných odpovědí

Otázka: Která z blízko ležících zemí má podle vás na Frýdlantsko negativní vliv?

Nabízené odpovědi: 4 konkrétní nabízené odpovědi (viz. legenda grafického výstupu).

Možno zvolit pouze 1 vyhovující.

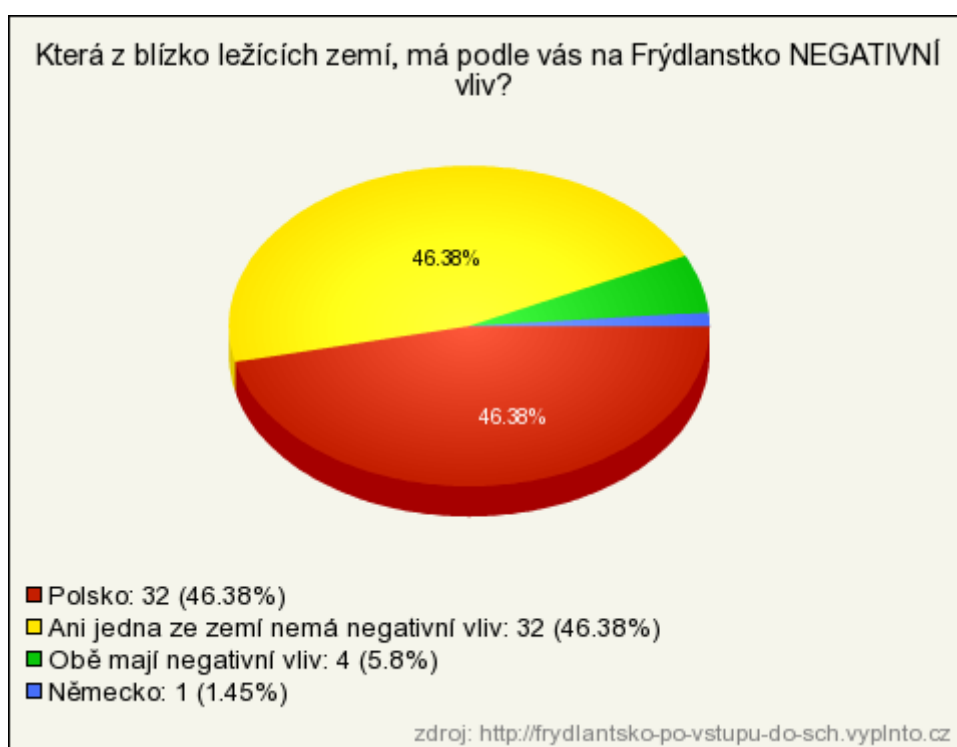
Záměr a hypotéza zjištění před položením otázky

Tato otázka není zaměřená na to, aby potvrdila výsledky z předchozí části dotazníku o pozitivních vlivech. Fakt, že některá ze sousedních zemí není vnímána pozitivně (v tomto případě Polsko) neznamena, že je automaticky vnímána negativně.

Předpokládaným výsledkem ale bylo, že Polsko v dotazníku bude vnímáno výrazně negativněji než Německo.

Zjištěné skutečnosti této kapitoly:

Graf č. 6 – Negativní vliv sousedních zemí

Klíčovým výsledkem v této části průzkumu, zaměřené na smýšlení obyvatel o sousedních státech a jejich působení na Frýdlantsko, je převažující přesvědčení respondentů o negativních vlivech Polska nad vlivy ze strany Německa. Konkrétně 46 % respondentů (v součtu s kategorií *obě země mají negativní dopad*, je výsledek 52 %) uvedlo Polsko jako stát, který má na Frýdlantsko negativní dopad. V rámci objektivit je však nutné zmínit, že tomuto výsledku velice oponuje skupina respondentů, která v dotazníku vyplnila své přesvědčení o tom, že ani jedna země nemá na Frýdlantsko negativní dopad.

V následující části provedeného dotazníku bylo téma negativních vlivů sousedních států na Frýdlantsko rozvinuto o otázky hlouběji zkoumající tyto faktory. Konkrétně byl na respondenty vznesen dotaz, zda by mohli uvést konkrétní příklady toho, v čem podle nich spočívá konkrétní vliv od státu (států), který případně uvedli v předchozí otázce.

K této dobrovolné otázce se respondenti vyjádřili v 18 případech. Z nich se plný počet respondentů věnoval pouze problematice Polska. K negativnímu vlivu Německa se nevyjádřil ani jeden respondent, z čehož se samozřejmě dají vyvozovat určité závěry, popsané v závěrečném shrnutí této kapitoly.

Názory respondentů na problematiku měly velmi často podobné významy, pouze odlišné formulace. Z toho důvodu byly odpovědi zgeneralizovány do pouhých 2 skupin, ve kterých jsou názory respondentů podrobněji a přehledněji vyjádřeny. Konkrétně je to skupina názorů shrnující problémové chování polských občanů a skupina, které se nelíbí negativní dopady dolů a elektrárny v Polském městě Turów.

Problémoví polští občané

Nejčastěji zmiňovaným problémem, který respondenti v dotazníku uváděli, je trestná činnost páchaná polskými občany na území Frýdlantska. Konkrétně se respondenti ve svých odpovědích zmiňovali velice často například o krádežích včetně rabování při povodních, která Frýdlantsko v roce 2010 postihly. V souvislosti s krádežemi byly v dotazníku nejčastěji zmiňovány krádeže kovů, automobilů, i domovní vloupání.

V několika příspěvcích respondentů byli polští občané přirovnáváni k „pirátům silnic“. Tím měli respondenti samozřejmě na mysli nebezpečné řízení motorových vozidel plynoucí z nedodržování dopravních předpisů, především maximální povolené rychlosti a mnohdy končící dopravními nehodami. Mnoho respondentů mělo v minulosti s takovými řidiči polské národnosti několik zkušeností.

Doly a elektrárna Turów

Elektrárna Turów je hnědouhelná elektrárna v Dolnoslezském vojvodství na území obce Bogatynia. K zabezpečení provozu elektrárny je zapotřebí velké

množství hnědého uhlí, které v případě elektrárny Turów pochází z velkolomu stejného jména. Následující faktické údaje o velkolomu jsou čerpány z oficiálních internetových stránek elektrárny (www.elturow.bot.pl). Velkolom má v současné době rozlohu 45 km². Hnědé uhlí k zásobování elektrárny má stačit do roku 2040. V současnosti má velkolom hloubku 225 metrů, v roce 2040 dosáhne hloubky až 300 metrů a bude mít rozlohu 55 km². (WWW.ELTUROW.BOT.PL, 2010)

Negativní dopady elektrárny samozřejmě vzhledem k malé vzdálenosti pociťují i obyvatelé Frýdlantského výběžku, kteří tuto skutečnost velmi často zmiňovali v této části dotazníku. Především škodliviny v ovzduší i veliké narušení životního prostředí. Někteří respondenti se zmínili o myšlence, že vzduchem se šířící škodliviny jsou stejné bez ohledu na průjezdnost národních hranic.

9.2 Vnímání vlivu Schengenského prostoru

9.2.1 Všeobecné smýšlení o vstupu ČR do Sch.p.

Přesné znění otázky a možných odpovědí:

Otázka: Všeobecně jako obyvatel pohraničního regionu vnímáte vstup České republiky do Schengenského prostoru, jako:...

Nabízené odpovědi: 3 konkrétní nabízené odpovědi (viz. legenda grafického výstupu).

Možno zvolit pouze 1 vyhovující

Záměr a hypotéza zjištění před položením otázky:

Účelem otázky bylo zjistit, zda obyvatelé regionu vnímají vstup České republiky do Schengenského prostoru jako přínosný. Předpokladem bylo uvědomování si všech případných následků, které s sebou tato změna do jejich života v regionu vnesla. Předem se předpokládá pozitivní vnímání Schengenu, jelikož volně průjezdné hranice jsou pro české občany ohromným, do této doby nikdy nepoznaným symbolem vnímání určité svobody, která jim byla v minulém režimu důrazně odepírána.

Zjištěné skutečnosti:

Graf č. 7 – Vstup do Schengenského prostoru

Tato část průzkumu byla zaměřena na vnímání samotného Schengenského prostoru. Konkrétním předmětem zájmu této základní otázky bylo zjištění všeobecného názoru na Schengen v cílovém regionu.

I přes to, že obyvatelé vnímají v souvislosti se vstupem do společenství států se společnými hranicemi bez celních kontrol mnoho negativ (viz. předchozí kapitola 11.1.3, celkově velmi výrazně převažuje optimistický pohled na tuto problematiku.

Pouhých 14 % (v sumárním součtu 10) dotázaných vnímá vstup do Schengenu jako akt, který České republice (potažmo Frýdlantsku) spíše jejich zájmům uškodil. Z porovnání se skupinou zastávající opačný názor, tedy že vstup do Schengenu zájmům České republiky prospěl, vyplývá jednoznačný závěr. Obyvatelé Frýdlantského výběžku jsou se vstupem České republiky do společenství ostatních Evropských států, zavázaných touto dohodou, spokojeni a považují ji a její dopady za pozitivní, nikoliv za negativní. Tento názor, v dotazníku zastávalo 75 % (v sumárním součtu 54) dotázaných.

Z určitých výsledků této práce by mohlo vyplývat že s sebou Schengen do pohraničních regionů přináší mnohé impulzy, o které se může opřít jejich rozvoj. Vždy je však naprosto zásadní fakt, s kterým státem je sdílena hranice. Všeobecně nejsou polští občané považováni v sociální nebo ekonomické sféře za nejoblíbenějšího mezinárodního partnera (důkazem je například i část kapitoly 9.1.3 o negativních vlivech sousedních států). Je však třeba mít na paměti skutečnost, že velmi často hrají velikou roli při popisování vztahu s Polskem i mnohdy neoprávněné předsudky, které rozhodně mají mezi obyvateli Frýdlantska určitou tradici (viz. kapitola 9.1.3).

Celkově tak bývá smýšlení o sousedních státech omezeno pouze na jakési zjednodušené skupinové vnímání toho, že Polsko je zkrátka ten „špatný“ souseď, zatímco Německo je souseď „hodný“. Takto zjednodušené vnímání blízkých států může mít několik pravděpodobných důvodů. Nejpravděpodobnější se však v případě sledované oblasti jeví tyto tři:

- Polsko je ekonomicky chudší stát, z čehož plyne větší předpoklad kriminality.
- Osobní zkušenosti s polskými občany.
- Všeobecné předsudky o polské národní mentalitě.

A to vše i přes to, že z historického hlediska by se dalo předpokládat, že obyvatelé pohraničních regionů, které fyzicky mají podobně blízko jak k Polsku, tak k Německu, si budou po sociální stránce mnohem bližší právě s Polskem. Vzhledem k tomu, že opravdové kořeny tu mají pouze Němci. České historické kořeny jsou spíše symbolické, zatímco Poláci do této oblasti přišli až po 2. Světové válce. Historickým hlediskem jsou zamýšleny především události první poloviny 20. století, tedy válečná a poválečná léta, odsun Němců ze Sudet a podobné, historii ovlivňující skutky. To byly události, které by měly přirozeně tvořit zášť vůči německým občanům. Jak však vyplívá například i z průzkumu této práce mezi respondenty, dnešní svět je zcela jiný a s ním i vnímání jednotlivých národů, způsobené především ekonomickou úrovní daných států a s tím související například příhraniční kriminalitou a podobnými událostmi, ovlivňující náhled obyvatel jednoho státu na obyvatele jiných států.

I dotazníkový průzkum probíhající v rámci této práce prokázal, že lidem mnohem více záleží na aktuálních skutečnostech než na těch historických. Především z aktuálních skutečností tedy vznikají ony individuální i všeobecné náhledy na jednotlivé blízké státy. Historická hlediska jdou mnohdy zcela stranou a zášť se tedy mnohdy vytrácí.

9.2.2 Je Schengen na Frýdlantsku vnímán jako výhoda?

Graf č. 8 – Výhody vstupu do Schengenského prostoru

*Vybrané odpovědi respondentů byly do grafu vloženy neupravené, ve stejné podobě, v jaké jimi byly odeslány prostřednictvím dotazníku.

Z části dotazníku, řešené v předchozí kapitole, vyplynul jasný pozitivní náhled obyvatel Frýdlantska na vstup do Schengenského prostoru. Tato část se zaměří na konkrétní přínosy, které jim tato změna přinesla.

Respondentům byla předložena otázka, která je vybízela k vybrání maximálně dvou největších výhod (pozitivních změn), které s odstupem času spatřují jako nejprínosnější. Již při tvorbě dotazníku se předpokládaly čtyři nejčastější odpovědi (viz. výčet možností v grafu č. 8), dále byla přidána možnost pro respondenty, kteří v Schengenu nespátřují žádnou výhodu a jako poslední možnost bylo přidáno pole s volnou odpovědí respondenta.

Za největší přínos je všeobecně mezi obyvateli celého Schengenu považováno zrušení celních kontrol na hranicích mezi jednotlivými státy (zdroj: dotazníkový

průzkum, KARHAN 2011). Toto tvrzení potvrdil také průzkum mezi obyvateli Frýdlantského výběžku. Zrušení hranic považuje za největší klad Schengenu přes 80 % obyvatel (v sumárním součtu 58). Tato výrazná a zásadní změna s sebou přinesla mnoho efektivnějších skutečností jak pro obyčejné obyvatele, tak samozřejmě také například pro ekonomiku.

V sociální oblasti byla velmi usnadněna například mezinárodní komunikace nebo vzájemné příhraniční setkávání lidí. Cestování za jakýmkoliv účelem (turistika, nákupy, návštěva) je nyní po vstupu do Schengenu velmi ulehčeno a především zrychleno. Hranice byly do té doby pro většinu obyvatel považovány za jakousi nepříjemnou součást cesty do zahraničí, které se nedá nijak vyhnout. Mnoho lidí si tak svou cestu do zahraničí mnohdy rozmyslela. Nyní, když odpadly zdoluhavé celní a pasové kontroly, se přes národní hranice přejede mnohem snadněji, bez jakéhokoliv zdržování se.

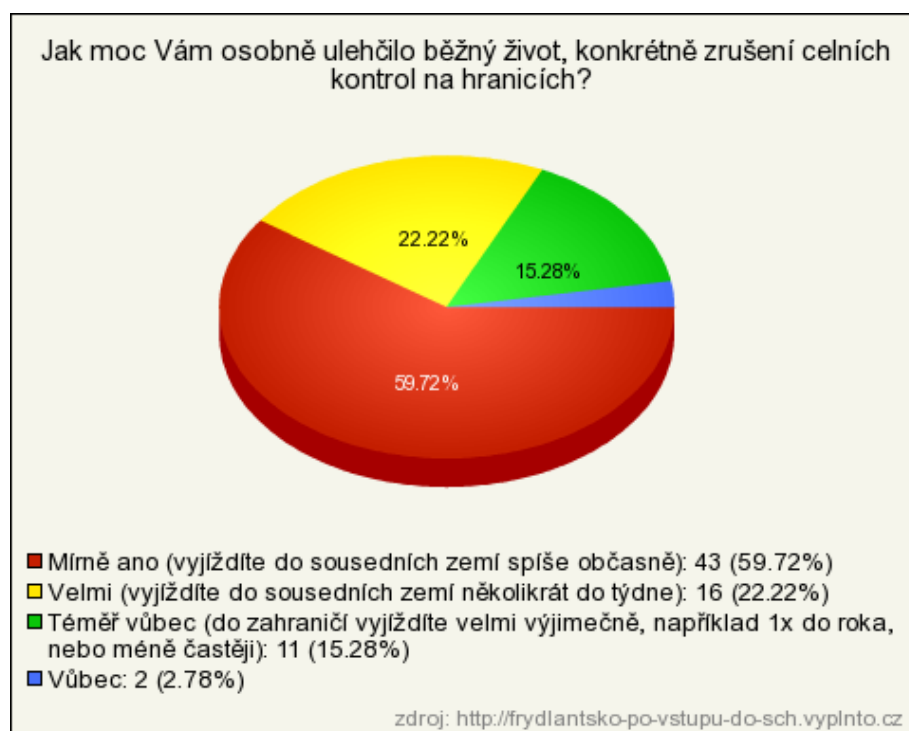
Po ekonomické stránce se změna nejvíce dotkla především mezinárodní dopravy. Vzhledem k tomu, že je Česká republika tranzitní zemí pro mnoho mezinárodních přeprav zboží uskutečněných pozemní cestou, znamenal vstup do Schengenu opravdu přelom v efektivitě vynaloženého času přepravy. Několikahodinové kolony kamionů čekajících na celní odbavení a možnost přejet státní hranici, byly na denním pořádku. S několikahodinovým zpožděním se muselo počítat i v časovém plánu přepravy. Navíc v době největšího náporu, tedy v neděli večer při výjezdu z České republiky a v pátek večer při návratu do ní, byla běžná čekací doba 5-10 hodin. Vstup do Schengenu a z toho plynoucí zrušení celních kontrol v rámci členských států této dohody, znamenal ohromné zefektivnění přepravy zboží. Zrušením těchto kontrol uvnitř Evropské unie převádí sice větší pozornost na okrajové hranice států sousedících s nečlenskými zeměmi, ale například konkrétně pro české pohraničí znamenal veliké zklidnění. Tohoto faktu si jistě všimli i obyvatelé nejen Frýdlantska, ale i celého Libereckého kraje, přes které vede několik významných mezinárodních silničních tras.

Lidé žijící na Frýdlantsku však evidentně vnímají i jiné výhody, které jim tento nový evropský prostor přináší. Zvýšenou mezinárodní spolupráci záchranných sborů, ať už jsou na mysli hasiči, či záchranná služba, zaznamenalo téměř 30 % dotázaných (v sumárním součtu 21). Tento výsledek má pravděpodobně velikou souvislost s povodněmi, které Frýdlantsko postihly v srpnu roku 2010. V zasažených oblastech

tehdy pomáhaly i německé hasičské sbory sídlící v příhraničí. Pravdou však je, že by tato spolupráce pravděpodobně fungovala i bez Schengenského prostoru. S ním je však tato mezinárodní solidarita možná v povědomí lidí vnímána ještě o něco intenzivněji.

Zajímavým údajem je smýšlení obyvatel o výhodách Schengenu v oblasti kultury. 25 % dotázaných (v sumárním součtu 18) považuje za přínos Schengenu právě nové kulturní prostředí. Příčinou mohou být například kulturní akce mezinárodního charakteru. Dále z dotazníku vyplývá vděčnost obyvatel Frýdlantska za postupnou opravu kulturních památek. K tomu mnohdy svými dary dopomáhají především němečtí občané. Například tací, kteří na Frýdlantsku žili v době protektorátu Čechy a Morava, ale po 2. Světové válce byli odsunuti zpět do Německa a zbaveni většiny svého nemovitého majetku. Tito lidé mnohdy Frýdlantsko považují stále za domov, ke kterému jsou vázáni vzpomínkami. Díky Schengenu tak mají větší možnost cestovat jako turisté zpět na Frýdlantsko, v čemž právě spočívá potenciál v obnově českých památek z finančních prostředků ekonomicky bohatších německých obyvatel.

Graf č. 9 – Výhody ze zrušení celních kontrol

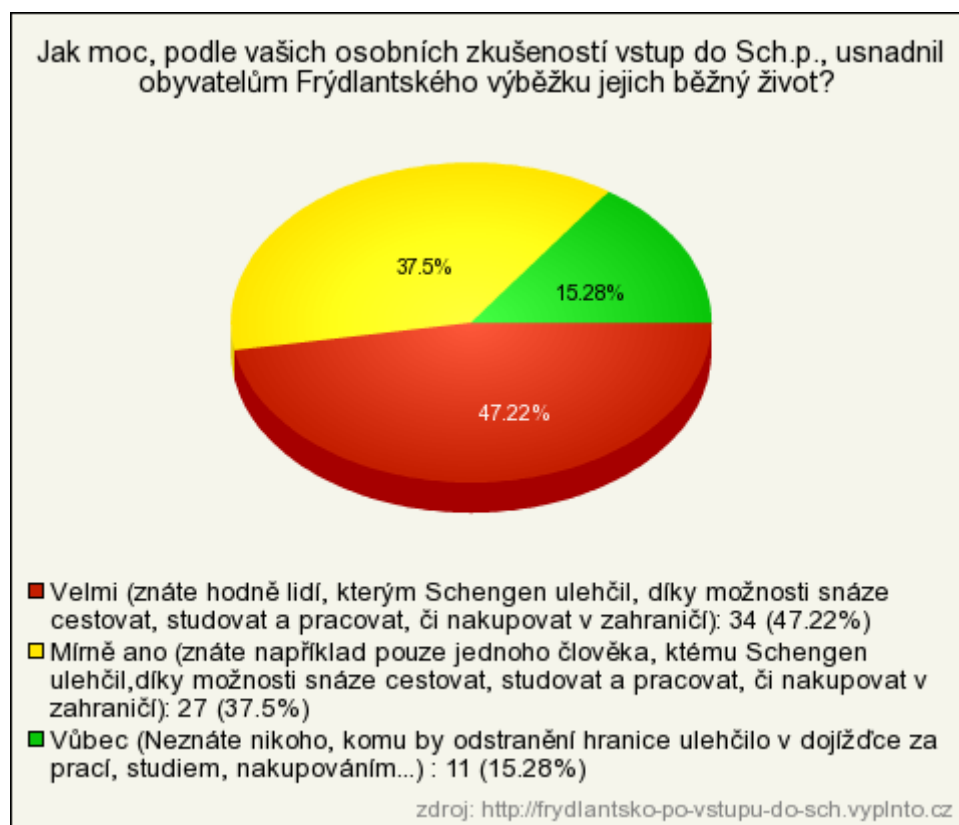
Součástí provedeného průzkumu byla i otázka, směřovaná na dotazované respondenty, jak mnoho konkrétně jim ulehčilo zrušení celních kontrol na hraničních přechodech jejich běžný život.

Dohromady 82 % (v sumárním součtu 59) dotazovaných obyvatel v dotazníku uvedla, že Schengen vnímají jako ulehčení jejich běžného života. Upřesňujícím faktem, který toto tvrzení usměrňuje je ovšem rozdělení této skupiny obyvatel na ty, kteří ovlivnění Schengenem považují za mírné a na ty, kteří jej považují za velmi významné. V tomto rozdělení 60 % z celkového počtu respondentů (v sumárním součtu 43) uvádí, že jim zrychlený proces na hraničních přechodech ulehčuje život pouze mírně. Dá se tím předpokládat, že tito lidé cestují do sousedních zemí spíše občasně.

Skupina lidí, kteří uvedli, že hraniční přechody využívají velmi často, tedy že jim Schengen v jejich životě šetří mnoho času, byla v průzkumu zastoupena 22 % z celkového počtu respondentů (v sumárním součtu 16). U těchto obyvatel se předpokládá, že například hodně cestují za hranice v rámci svého zaměstnání, případně poznali výhody nákupů v zahraničí, nebo velmi často dojíždějí na soukromé návštěvy za hranicemi.

Podobné zastoupení (viz. graf č. 9) však měla skupina lidí, která uvedla, že jim Schengen žádnou významnou změnu nevnesl, tedy že cestují přes hranice velmi výjimečně, například jednou do roka.

Graf č. 10 – Pozitivní vliv Schengenského prostoru

Z části dotazníku řešené v předchozí kapitole, vyplynul jasný pozitivní náhled obyvatel Frýdlantska na vstup do Schengenského prostoru. Tato část se zaměřila na konkrétní přínosy, které jim tato změna přinesla.

Odpovědi v otázce, ve které měli respondenti vyjádřit svůj osobní náhled na všeobecnou prospěšnost Schengenu obyvatelům, byly kategorizovány do tří úrovní. Na otázku, jak podle nich (respondentů) usnadnil obyvatelům Frýdlantska jejich běžný život, mohli svůj názor vyjádřit jednou ze tří nabízených kategorizovaných odpovědí – *velmi*, - *mírně* – *vůbec*.

Výsledky této otázky průzkumu vyjadřují velmi jednoznačně přesvědčení respondentů nad prospěšností Schengenu obyvatelům Frýdlantska. Pozitivní náhled v jakékoliv míře přesvědčení má na problematiku v součtu 85 % respondentů (kategorizační součet odpovědí – *velmi*, - *mírně ano*). Přičemž názor o jednoznačném přesvědčení o prospěšnosti Frýdlantska pro jeho obyvatele, v dotazníku vyjádřilo 47 % odpovídajících (v sumárním součtu 34).

Opačné zkušenosti s touto problematikou má 15 % respondentů. Konkrétně to znamená, že osobně neznají nikoho, komu by Schengen ulehčil jeho běžný život (v dotazníku obsahovala odpověď tuto konkrétní poznámku).

10 ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI ANALYTICKÉ ČÁSTI VE SFÉŘE EKONOMIKY A SLUŽEB

10.1 Ekonomické prostředí

Graf č. 11 – Změna ekonomického prostředí

Účelem této části provedeného dotazníku bylo zjistit smýšlení obyvatel Frýdlantského výběžku o ekonomické situaci regionu před a po vstupu do Schengenské zóny. Respondentům bylo v rámci dotazníku objasněno, co je ekonomickou situací zamýšleno.

Především jde o příliv zahraničního kapitálu do regionu. Investice zahraničních firem na Frýdlantsko přináší samozřejmě nová pracovní místa, větší možnost uplatnění pro obyvatele a s tím i jejich zvyšující se životní úroveň. Tyto investice by měly být tou nejviditelnější změnou, podle které se mohli respondenti při zodpovídání otázky řídit.

V dotazníku byla respondentům nabídnuta trojice škálových možností odpovědi, podle úrovně jak intenzivně danou problematiku hodnotí. Čtvrtá odpověď dávala

možnost těm, kteří na Frýdlantsku změnu v ekonomickém prostředí vnímají, ale ne přímo ve své obci.

Celkový výsledek této problematiky je poměrně nejednoznačný. Jedna část obyvatel zde vyjadřuje své přesvědčení o mírné změně k lepšímu, zatímco druhá, početně velice podobná skupina obyvatel vyjadřuje své přesvědčení o tom, že na Frýdlantsku k vůbec žádné změně nedošlo a nové ekonomické prostředí tak nevnímají. Celkem 6 respondentů ekonomickou změnu v regionu pozoruje, ne však přímo ve své obci. Názor na to, že si Frýdlantsko po ekonomické stránce výrazně polepšilo, vyjádřil jeden jediný respondent.

Tabulka č. 3 – Porovnání odpovědí obyvatel z Frýdlantu a obyvatel z okolních obcí

BYDLIŠTĚ RESPONDENTA		A	B	C	D
Ve Frýdlantu	v součtu	0	8	5	0
	v %	0	62	38	0
V jiné obci patřící do Frýdlantska	v součtu	1	20	20	6
	v %	2	43	43	13
<i>Vysvětlivky:</i>					
A – Odpověď: Ano velmi...					
B – Odpověď: Mírně ano...					
C - Odpověď: Ne, vůbec...					
D - Odpověď: Ano, ale v jiné obci...					

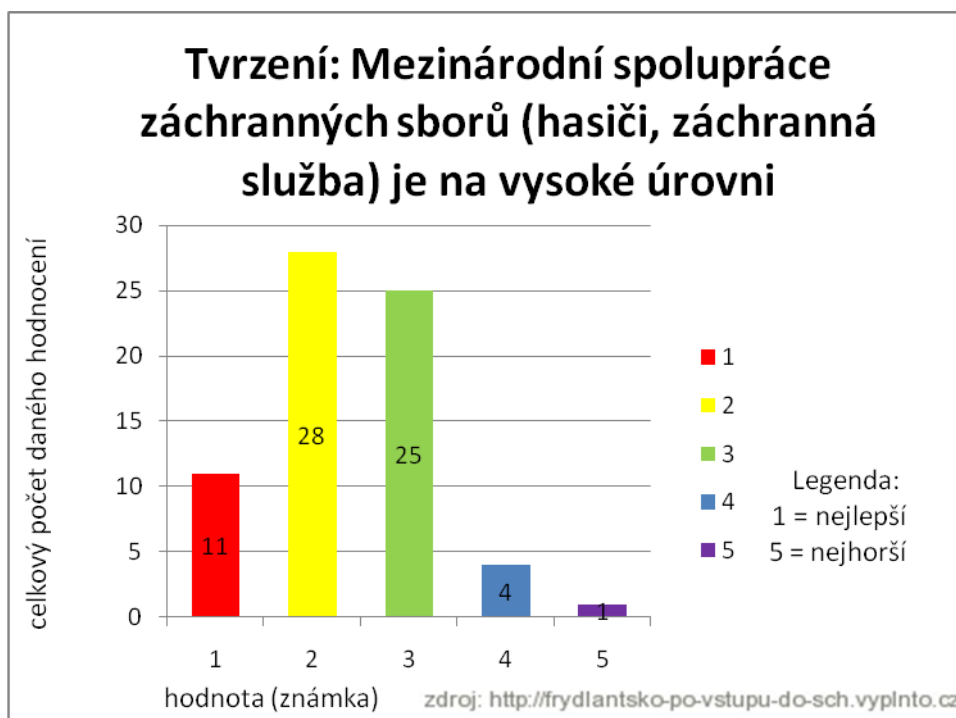
Zdroj dat: <http://frydlantsko-po-vstupu-do-sch.vyplnto.cz>

Tabulka č. 3 porovnává vyjádření obyvatel podle místa bydliště. Dochází tak k zajímavému srovnání smýšlení o ekonomické situaci v regionu mezi obyvateli žijícími v jeho centru, tedy ve Frýdlantu a mezi obyvateli žijícími v okolních obcích. Zásadní pro tuto práci je skutečnost, že ani jeden z respondentů, žijících ve Frýdlantu, se nevyjádřil o tom, že pozoruje ekonomické zlepšení v okolních obcích. Naproti tomu 13 % obyvatel právě okolních obcí uvedlo, že zlepšení ekonomiky pozorují, ale jinde než v jejich obci.

10.2 Služby a záchranné sbory

V této části je práce zaměřena na vnímání obyvatel zájmového regionu toho, jaký přínos měl vstup České Republiky do Schengenské zóny pro záchranné sbory a jejich případné vzájemné mezinárodní spolupráce.

Graf č. 12 – Mezinárodní spolupráce záchranných sborů

Výsledky dotazníkového šetření vypovídají v souvislosti s mezinárodní spoluprací záchranných sborů o pozitivním vnímání mezi obyvateli. Nutno podotknout, že mezinárodní spolupráce těchto jednotek nebyla přímo ovlivněna samotným vstupem do Schengenské zóny. Je ovlivňována spíše samotnou propustností hranice, která je v této práci popsána v kapitole 7.2.

Ve stupnici 1-5 (hodnocení jako na základní škole, tedy 1 – nejlepší možné ohodnocení, 5 – nejhorší možné ohodnocení) pouhých 5 respondentů ohodnotilo řešenou problematiku známkou 4, nebo 5. 25 respondentů ji shledává průměrnou a zbylých 39 dokonce nadprůměrnou, z čehož 11 respondentů hodnotilo dokonce známkou nejvyšší.

Velikou úlohu ve vnímání této spolupráce těchto jednotek pravděpodobně sehrály povodně, které v roce 2010 Frýdlantsko postihly. Na Frýdlantsku tehdy pomáhalo několik zahraničních jednotek jak při záchraně lidských životů, tak při odklizení následných škod.

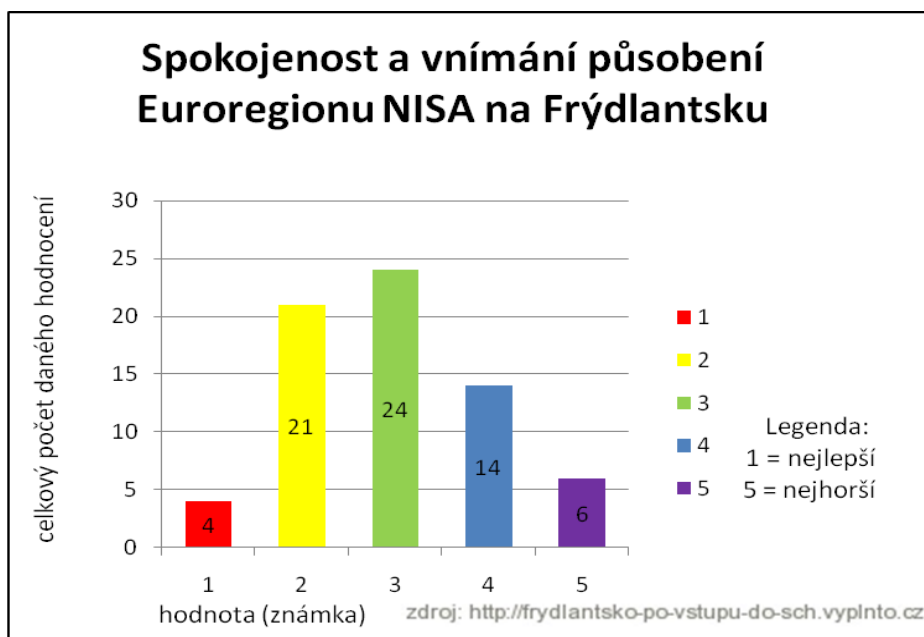
Problematiku mezinárodní spolupráce záchranných sborů, ve své společné práci zmínili například Karhan a Bensch (2009), kdy tuto problematiku řešili v kontextu s potenciálním přechodem v Andělce, tedy části obce Višňová. Konkrétně napsali: *„Zároveň by toto (stavba hraničního přechodu, pozn. autora) bylo prospěšné pro celý region z pohledu ochrany. Kdyby záchranné sbory mohly vytvořit program na koordinaci záchranných akcí se zahraničními kolegy a tedy pomáhat i v zahraničí a tak rychleji a účinněji zasahovat proti přírodním katastrofám nebo požárům.“* (BENSCH, KARHAN 2009).

11 ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI ANALYTICKÉ ČÁSTI V POLITICKÉ SFÉŘE

Jak již bylo popsáno v úvodu analytické části práce, tato kapitola je zaměřena na průzkum smýšlení obyvatel o změnách v regionu v oblasti politické sféry (zastoupené *Euroregionem Nisa*) a doplněné o 2 organizace působící na Frýdlantsku (*Místní akční skupina Mikoregionu Frýdlant a Freedlantsko.eu*). Všechny 3 tyto organizace byly v této části dotazníku hlavním středem zájmu. Předpokladem při položení otázky bylo zjištění, jak jsou tyto 3 organizace vnímány obyvateli, případně jak moc jejich činnost vnímají a shledávají ji prospěšnou.

Ke zjištění těchto výsledků byla zvolena jednoduchá forma hodnocení. Byla stanovena hodnotící nominální stupnice (1-5), přičemž hodnota 1 měla vystihovat respondentovo maximální přesvědčení o prospěšnosti a správném fungování organizace, zatímco hodnota 5 měla vystihovat respondentovu maximální nespokojenost s působením organizace. Zbylé hodnoty (2, 3, 4) vystihují a rozšiřují možnost respondenta o vyjádření se o svém vnímání jednotlivých organizací. Zjednodušeně vysvětleno: Hodnota 5 vyjadřuje maximální nespokojenost. Čím blíže je hodnocení na nominální stupnici číslu 1, tím důrazněji respondent vyjadřuje svou spokojenost. Jednotlivé hodnoty nejsou tedy přesně popsány, záleží na „posuzovatelské náročnosti“ každého respondenta.

Graf č. 13 – Vnímání Euroregionu Nisa

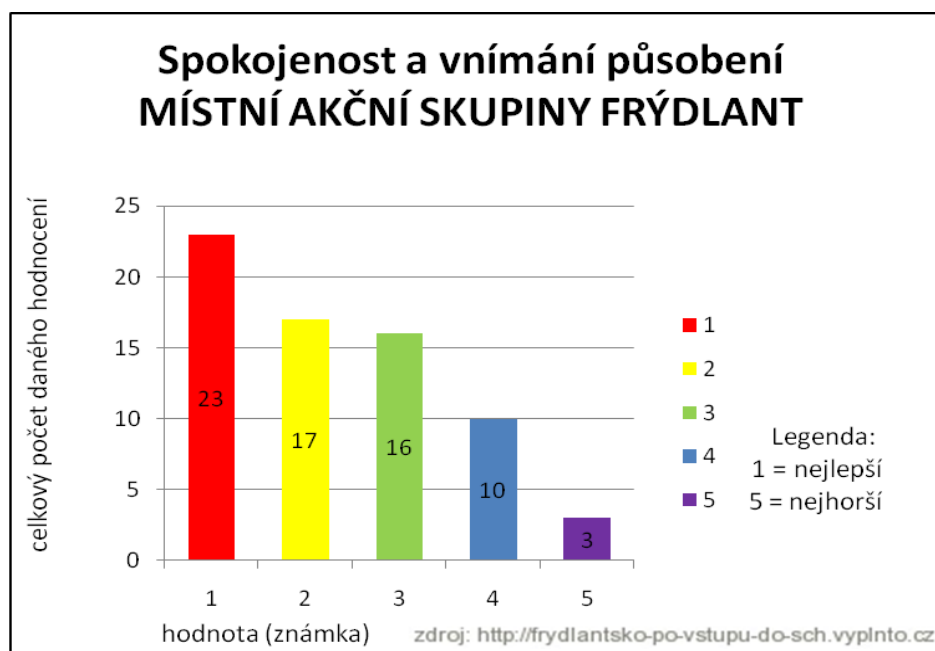
Euroregion Nisa svou působností zasahuje na území 3 států. Pod oblast působnosti ERN spadá na českém území celou svou rozlohou také Frýdlantsko. Některé cíle, ke kterým ERN upíná svou snahu, jsou přímo sledované i touto prací.

Cíle ERN (podle oficiálních internetových stránek <http://www.neisse-nisa-nysa.org>):

- Odstranění negativních vlivů státní hranice.
- Zlepšení životního standardu obyvatel Euroregionu.
- Zlepšení přirozených a kulturně-politických podmínek života.
- Rozvoj hospodářského potenciálu Euroregionu.

Většina respondentů však snahu ERN ohodnotila známkou 3, tedy jako průměrnou. Hned druhou nejčastější známkou byla 2, což rozhodně svědčí o tom, že obyvatelé ERN v povědomí mají a jeho činnost na území Frýdlantska registrují. Při pohledu na okrajové části spektra stupnice, tedy na známky 1 a 5, je zajímavým závěrem, že více obyvatel hodnotilo působení Euroregionu na území Frýdlantska záporně.

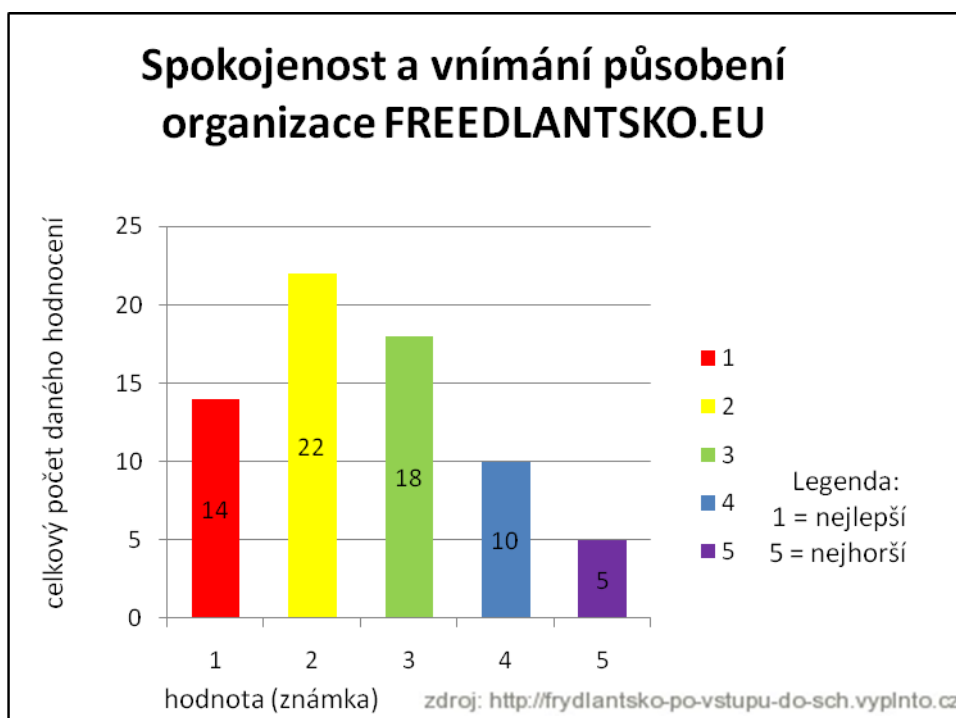
Graf č. 14 – Vnímání Místní akční skupiny Frýdlant

Sama místní akční skupina se na svých internetových stránkách WWW.MASIF.CZ popisuje takto: „*Místní akční skupina mikroregionu Frýdlantsko* vznikla v roce 2004 jako občanské sdružení. S působností MAS na svém území souhlasilo všech 18 měst a obcí Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Frýdlantsko.“

Místní akční skupina Mikroregionu Frýdlant při hodnocení obyvatel dopadla o mnoho lépe než předchozí Euroregion Nisa. Z výsledku dotazníkového šetření se dá konstatovat, že vnímání MASIF je velmi pozitivní. Nejvíce respondentů MAS hodnotilo nejlepší možnou známkou 1 a zároveň nejméně respondentů hodnotilo nejhorší známkou 5. Z těchto výsledků se dá odvozovat výrazně lepší vnímání MASIF u obyvatelů Frýdlantska než ERN. Spekulativním důvodem může být fakt, že MAS je narozdíl od ERN zaměřena na mnohem menší území, navíc na to, ve kterém je výzkum prováděn. K jasnému závěru by tato skutečnost potřebovala podrobnější zkoumání. Možná se může stát návrhem na samostatnou práci.

Graf č. 15 – Vnímání organizace

Hlavním cílem této organizace je poskytovat informace o Frýdlantském výběžku. Freedlantsko.eu vytváří web, který mimo základních informací (obce a města, ubytování, pracovní příležitosti, kultura, kalendář akcí, pohled k sousedům, hraniční přechody, atd.) přináší také podrobné zpravodajství z tohoto regionu. Snaha je vytvořit jakési „zastřešující“ stránky přinášející ucelený pohled na Frýdlantsko. (FREEDLANTSKO.EU)

Cílem projektu by mělo být zviditelnění tohoto poněkud zanedbávaného území navenek (pro potenciální návštěvníky), stejně tak jako informování jeho obyvatel o tom, co aktuálního se děje v jejich okolí. (FREEDLANTSKO.EU)

Freedlantsko.eu je v hodnocení své působnosti obyvateli zhruba mezi ERN a MASIF. Nejvíce převažující hodnotící známkou je hodnota 2. Nejvyšší možné hodnocení dostalo freedlantsko.eu od 14 respondentů.

12 ZÁVĚR

Prostorovost Fýdlantska je ovlivňována mnoha faktory. Tato práce se zabývala především dvěma z nich – jeho periferností v rámci České republiky a blízkostí dvou států, které svou působností dění ve Frýdlantském výběžku ovlivňují.

Nad klíčovou otázkou, zda je prostorovost Frýdlantského výběžku po vstupu do Schengenského prostoru skutečně nová nebo zůstala beze změn, se práce zamýšlí především dvěma různými pohledy. Prvním je dlouhodobější historické hledisko. Z tohoto pohledu se dá vstup do Schengenské zóny přirovnat k zásadní události. Při tomto tvrzení se musí vzít v potaz to, že si české pohraničí během posledních sedmdesáti let prošlo téměř všemi stavy propustnosti hranice od uzavřené po zcela otevřenou (viz. kapitola 7.2).

Druhý pohled na novou prostorovost Fýdlantského výběžku, kterým práce tuto problematiku řeší, je pohled samotných obyvatel cílového regionu. Dotazník, který byl pro tento účel vytvořen, dopomohl k důležitým zjištěním názorů obyvatel Frýdlantska.

Za klíčová zjištění dotazníkového šetření je prací považováno smýšlení obyvatel o perifernosti regionu. Výsledek této části průzkumu dopadl velmi vyrovnaně, když (zaokrouhleně) 40 % obyvatel vyjádřilo neutrální, 30 % obyvatel negativní a zbylých 30 % naopak pozitivní postoj k výhodnosti polohy Frýdlantska.

Z další části průzkumu, zabývajícího se vlivem Německa a Polska na Frýdlantsko vyplynulo jednoznačné přesvědčení nad pozitivním vlivem Německa, naopak velmi negativním vlivem ze strany Polska. Závěry tohoto výzkumu jsou obsaženy a popsány přímo v textu práce.

Za poslední klíčové zjištění je touto prací považováno smýšlení obyvatel o tom, jak vstup do Schengenského prostoru ovlivnil ekonomické prostředí v regionu. Zajímavý závěr plynoucí z tohoto průzkumu je velmi nízké přesvědčení obyvatel o ekonomickém přínosu Schengenu do regionu. Podobně početné skupiny obyvatel se totiž domnívají, že Schengen zlepšil ekonomiku regionu buď mírně, nebo vůbec.

Je však třeba mít na mysli, že tato práce byla vytvořena (pouze) necelé 4 roky od vstupu České republiky do Schengenské zóny. Je jisté, že s postupem času se budou závěry podobných průzkumů měnit, podobně jako se bude měnit Frýdlantsko i jeho

nejbližší okolí. Po takto relativně krátké době však odpověď na klíčovou otázku této práce zní: Prostorovost Frýdlantska je zcela určitě jiná než před vstupem do Schengenské zóny, ale zatím pouze nepatrně a s nepatrným dopadem na obyvatele regionu.

13 ZDROJE DAT

13.1 Tištěné zdroje

ANDĚL, R.; KARPAŠ, R. (2002): *Frydlantsko: Minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Liberec: Nakladatelství 555, 2002. ISBN 80-86424-18-9, s. 183

JEŘÁBEK, M. (2001): *Reflexe regionálního rozvoje pohraničí České republiky* Praha: Nakladatelství Sociologický ústav akademie věd České republiky, 2001. ISBN: 8085950855, s. 47-54

JEŘÁBEK, M.; DOKOUPIL J.; HAVLÍČEK T. a kol. (2004): *České pohraničí: Bariéra nebo prostor pro zprostředkování?* Praha: Nakladatelství ACADEMIA, 2004. ISBN: 80-200-1051-3, s. 47-54

MARTINEZ, O. J. (1994): *Border people: Life and society in the U.S.-Mexico borderlands*, Nakladatelství University of Arizona Press. 1994. ISBN 0816513961, s. 79-94

ZICH, F. (2008): *Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí*. Ústí nad Labem: Nakladatelství Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2008. ISBN: 978-80-7414-092-1, s. 86-87; 122-126

13.2 Internetové zdroje

ČESKO-NĚMECKÝ FOND BUDOUCNOSTI: Česko-Německý fond budoucnosti [online], [cit. 2011-04-10]. Dostupné z WWW: <http://www.fondbudoucnosti.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=5933>

ČSÚ (2010): Český statistický úřad [online], [cit. 2011-04-10]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/tab/0F002B6A8A>

ČSÚ (2010): Český statistický úřad [online], [cit. 2011-04-10]. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/0F002C27A3/\\$File/13-510408t1.pdf](http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/0F002C27A3/$File/13-510408t1.pdf)

ELTURÓW (2010): Oficiální internetové stránky elektrárny Turów [online], [cit. 2011-06-11]. Dostupné z WWW:

<http://www.elturow.pgegiiek.pl/index.php/technika-i-technologie/urządzenia-wytworcze/>

ERN (2011): Euroregion Nisa [online], [cit. 2011-04-15]. Dostupné z WWW:

<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=65&L=1>

EUROSKOP (2011): Odbor informování o evropských záležitostech úřadu vlády České republiky [online], [cit. 2011-04-10]. Dostupné z WWW:

<http://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen>

FREEDLANTSKO.EU (2006): www.freedlantsko.eu [online], [cit. 2011-04-20]. Dostupné z WWW:

<http://www.freedlantsko.eu/>

MASIF (2006): Místní akční skupina Mikroregionu Frýdlantsko [online], [cit. 2011-03-20]. Dostupné z WWW:

<http://www.masif.cz/vypis.php?id=27>

PSYCHOLOGIE V TEORII A PRAXI (2010): Dotazník jako průzkumná metoda [online], [cit. 2011-05-08]. Dostupné z WWW:

<http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>

ÚDV (2005): Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování [online], [cit. 2011-04-12]. Dostupné z WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/policie/udv/index.html>

VÁVRA JAROSLAV (2009): Jedinec a místo, jedinec v místě [online], [cit. 2011-06-10]. Dostupné z WWW:

<http://www.jaroslavvavra.com/content/view/40/42/1/5/lang,cz/>

13.3 Průzkum

KARHAN, R. – *Frýdlantsko po vstupu do Schengenského prostoru (výsledky průzkumu)*, 2011. [online]. Dostupné z WWW:

<http://frydlantsko-po-vstupu-do-sch.vyplnto.cz>

14 PŘÍLOHY

Seznam příloh:

- Příloha č. 1 Souhrn dotazníkového průzkumu
- Příloha č. 2 Vysvětlivky a popis přílohy č. 1; Seznam dotazníkových otázek a odpovědí

Příloha č. 1 – Souhrn dotazníkového průzkumu

Dotazníkový průzkum – Schengen na Frýdlantsku												
Surová data v tabulkové podobě (12.4. – 14.4. 2011)												
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	1	1	3	2	1	1	3	2			1	2
2	1	1	2	2	1	1	2	2	2	4	4	2
3	2	1	2	2	2	1	3	3	2	4	2	4
4	1	2	1	3	2	1	2	3	4	4	4	2
5	2	3	1	3	1	1	2	1	3	4	1	4
6	2	1	2	2	1	1	2	1	4	4	1	2
7	2	1	3	3	1	1	2	2			1	2
8	1	2	1	1	3	1	2	1	4	3	3	4
9	2	1	1	1	1	1	2	2	3	4	3	4
10	2	1	3	3	3	1	2	3			2	4
11	2	1	1	3	2	5	2	2	4	4	4	2
12	2	3	1	3	1	1	3	1	3	4	3	3
13	1	3	1	3	1	1	1	1	4	4	2	2
14	2	3	2	3	1	1	2	1	2	2	1	2
15	2	1	2	3	1	1	2	1	4	4	1	2
16	2	1	1	1	2	1	2	3	4	4	1	2
17	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	1	4
18	1	2	2	3	1	1	1	1	2	2	1	4
19	2	3	2	2	1	1	2	2	2	2	3	2
20	2	1	3	2	3	1		3			1	2
21	1	3	1	3	2	1	2	2	2	2	3	2
22	1	2	1	1	2	3	1	1	1	1	4	2
23	1	3	2	3	1	1	2	1	2	2	3	4
24	2	1	2	3	3	2	3	2	4	4	4	4
25	1	4	1	1	1	3	3	2	4	3	1	2
26	2	3	2	3	1	1	2	1	4	4	4	4
27	2	3	1	2	1	2	2	2	2	2	1	2
28	1	3	1	2	1	1	1	2	3	3	3	2
29	1	3	2	3	1	1	2	1	2	2	3	4
30	1	3	3	3	1	1	2	1			1	3
31	1	3	1	2	3	1	2	2	4	4	4	4
32			3	3	1	1	2	1				
33	2	1	1	2	1	1	2	1	2	4	1	2
34	2	3	1	1	1	1	2	1	2	2	1	4
35	1	2	1	2	1	1	2	2	3	2	1	2
36	1	2	3	3	1	1	2	1			1	2
37	1	2	1	1	1	1	2	1	2	4	1	4
38	1	3	1	2	3	1		3	4	3	1	4
39	2	1	3	1	1	1	2	1			1	2
40	1	2	1	1	1	1	1	1	4	4	3	4

41	1	3	1	1	1	1	1	1	2	2	3	4
42	1	3	1	2	3	1	2	3	4	4	1	4
43	1	3	1	3	1	1	2	2	4	4	1	2
44	2	4	1	2	1	4	3	1	2	3	4	1
45	1	4	1	3	2	5	3	3	4	4	4	2
46	2	2	1	1	1	4	3	3	4	4	3	4
47	1	3	3	3	1	5	2	2			3	4
48	1	4	1	1	1	4	2	2	2	2	3	4
49	1	3	1	2	1	1	2	1	2	2	3	4
50	1	3	1	2	1	1	2	1	4	1	3	4
51	1	2	1	3	1	1	2	1	4	2	3	4
52			3	2	1	1	2	2				
53			3	3	1	1	3	2				
54	2	2	1	2	1	1	1	1	2	2	3	4
55	1	2	1	3	1	1	2	1	2	2	3	4
56	2	3	2	1	1	1	1	1	4	4	3	4
57	2	2	1	3	1	1	2	2	4	4	3	4
58	1	2	1	3	1	1	2	2	4	2	3	4
59	2	2	1	2	2	1	1	1	2	2	4	2
60	2	1	1	1	1	1	2	1	4	2	1	2
61	2	4	1	1	2	5	3	3	4	4	4	3
62	1	3	1	1	1	1	1	2	2	2	3	2
63	1	4	1	1	1	1	1	1	2	1	3	4
64	2	4	1	1	1	4	2	2	2	2	4	3
65	1	3	1	3	1	1	2	2	3	4	4	2
66	1	2	3	1	1	1	1	1			3	4
67	1	3	1	1	1	1	2	3	2	2	3	2
68	2	4	1	1	1	4	1	1	2	2	1	4
69	1	4	1	3	3	1	2	2	4	4	4	2
70	1	4	1	2	2	4	1	2	2	2	1	2
71	2	4	1	1	1	1	3	2	2	2	4	2
72	2	4	1	3	1	1	1	2	2	2	1	2

Zdroj dat: <http://frydlantsko-po-vstupu-do-sch.vyplnto.cz>

Příloha č. 2 – Vysvětlivky a popis přílohy č. 1; Seznam dotazníkových otázek a odpovědí

Svislé dělení sloupců	Název sloupce (předložená otázka)	Číslo odpovědi	Odpověď respondenta*
A	Pořadové číslo respondenta		
B	Vaše pohlaví	1	Muž
		2	Žena
C	Váš věk	1	19 - 26 let
		2	27 - 40 let
		3	41 - 65 let
		4	Nad 66 let
D	Vaše trvalé bydliště v rámci Frýdlantska (myšleno, kde trávíte nejvíce času)	1	Ve Frýdlantu
		2	V jiné obci patřící do Frýdlantska
		3	Na Frýdlantsku nebydlíte, ale oblast dobře znáte
E	Polohu Frýdlantska v rámci ČR, vnímáte převážně jako...	1	Výhodnou
		2	Nevýhodnou
		3	Neutrální
F	Všeobecně, jako obyvatel pohraničního regionu, vnímáte vstup České republiky do Schengenského prostoru, jako...	1	Kladný
		2	Negativní
		3	Nevíte
G	Jaké jsou podle Vás největší výhody vstupu do Sch.p.? (možno zaškrtnout maximálně 2 odpovědi)	1	Zrušení celních kontrol na hranicích
		2	Zvýšená spolupráce mezinárodních záchranných sborů
		3	Pořádání mezinárodních kulturních akcí
		4	Zvýšený příliv zahraničního kapitálu
		5	Žádnou výhodu ve vstupu do Sch.p. nespátřujete
H	Jak moc Vám osobně ulehčilo běžný život, konkrétně zrušení celních kontrol na hranicích?	1	Velmi
		2	Mírně ano
		3	Téměř vůbec
		4	Vůbec
I	Jak moc, podle vašich osobních zkušeností vstup do Sch.p., usnadnil obyvatelům Frýdlantska běžný život?	1	Mírně ano
		2	Velmi
		3	Vůbec

J	Ovlivnil podle vás vstup do Sch.p. ekonomické prostředí, konkrétně ve vaší obci?	1	Ano, velmi
		2	Mírně ano
		3	Konkrétně ve vaší obci nijak, ale znáte jiné obce, kterým Schengen v oblasti ekonomiky pomohl
		4	Ne, vůbec
K	Ovlivnil podle vás vstup do Sch.p. kulturní prostředí, konkrétně ve vaší obci?	1	Ano, velmi
		2	Mírně ano
		3	Konkrétně ve vaší obci nijak, ale znáte jiné obce, kterým Schengen v oblasti ekonomiky pomohl
		4	Ne, vůbec
L	Která z blízko ležících zemí, má podle vás na Frýdlanstko POZITIVNÍ vliv?	1	Německo
		2	Polsko
		3	Obě mají pozitivní vliv
		4	Ani jedna ze zemí nemá pozitivní vliv
M	Která z blízko ležících zemí, má podle vás na Frýdlanstko NEGATIVNÍ vliv?	1	Německo
		2	Polsko
		3	Obě mají pozitivní vliv
		4	Ani jedna ze zemí nemá negativní vliv
* Odpovědi byly v této tabulce záměrně zkráceny, kvůli zachování formátu stránky. Jejich plné znění je součástí textu této bakalářské práce			

Zdroj dat: <http://frydlantsko-po-vstupu-do-sch.vyplnto.cz>